

Suvestinė redakcija nuo 2024-01-01

Įsakymas paskelbtas: Žin. 1997, Nr. [70-1790](#), i. k. 0973010ISAK00000109

Nauja redakcija nuo 2024-01-01:

Nr. [D1-213](#), 2023-06-23, paskelbta TAR 2023-06-23, i. k. 2023-12609

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL TVENKINIŲ IR PATVENKTŲ EŽERŲ NAUDOJIMO IR PRIEŽIŪROS TVARKOS
APRAŠO PATVIRTINIMO**

1997 m. birželio 25 d. Nr. 109
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vandens įstatymo 15 straipsnio 1 dalimi,
tvirtinu Tvenkinių ir patvenktų ežerų naudojimo ir priežiūros tvarkos aprašą
(pridedama).

Statybos ir urbanistikos ministras,
pavadojantis aplinkos apsaugos ministą

Algis Čaplikas

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
1995 m. kovo 7 d. įsakymu Nr. 33
(Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2023 m. birželio 23 d. įsakymo Nr. D1-213
redakcija)

TVENKINIŲ IR PATVENKTŲ EŽERŲ NAUDOJIMO IR PRIEŽIŪROS TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Tvenkinių ir patvenktų ežerų naudojimo ir priežiūros tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato tvenkinių ir patvenktų ežerų naudojimo, apsaugos, priežiūros ir šiuose vandens telkiniuose naudojamų hidrotechninių statinių aplinkosauginius reikalavimus, tvenkinio ar patvenkto ežero naudojimo ir priežiūros taisyklių (toliau – taisyklės) rengimo, derinimo, tvirtinimo, keitimo ir panaikinimo tvarką, taisyklių ir jų priedų pavyzdines formas, Žuvų pralaidos efektyvumo vertinimo metodiką.

2. Vadovaujantis Aprašo 8 priede pateikta Žuvų pralaidos efektyvumo vertinimo metodika, vertinamas žuvų pralaidos efektyvumas pagal galimybes žuvims įveikti kliūtį (užtvanką) per žuvų pralaidą.

3. Fiziniai ar juridiniai asmenys, statantys ir naudojantys hidrotechninius statinius, privalo vadovautis Lietuvos Respublikos vandens įstatymu, Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymu, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu, Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu, Lietuvos Respublikos statybos įstatymu, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymu, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, Lietuvos Respublikos geodezijos ir kartografijos įstatymu, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu, Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymu.

4. Aprašo nuostatos netaikomos akvakultūros tvenkiniams, kuriuose ūkinė veikla vykdoma pagal taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimą ar taršos leidimą, išskyrus upės vagoje įrengtus ir akvakultūros tvenkiniams pripildyti vandeniu naudojamus tvenkinius.

5. Įgyvendinant Aprašą, asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrojo duomenų apsaugos reglamentu), Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais asmens duomenų apsaugą.

6. Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Vandens įstatyme, Statybos įstatyme, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme, Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme, Teritorijų planavimo įstatyme, Saugomų teritorijų įstatyme, Aplinkos apsaugos įstatyme, Geodezijos ir kartografijos įstatyme, Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatyme, Lietuvos Respublikos metrologijos įstatyme, Lietuvos Respublikos žemės įstatyme, Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatyme.

II SKYRIUS TAISYKLIŲ RENGIMAS, DERINIMAS, TVIRTINIMAS IR KEITIMAS

7. Taisyklės rengiamos pagal Aprašo 8–18 punktų reikalavimus ir Aprašo 1 priede nustatytą pavyzdinę taisyklių formą.

8. Taisyklės rengiamos visiems Lietuvos Respublikoje esantiems tvenkiniams ir patvenktiems ežerams, kurių plotas ne mažesnis kaip 5,0 ha, išskyrus akvakultūros tvenkinius, pro kuriuos neprateka upės. Mažesnio kaip 5,0 ha ploto tvenkiniams ir patvenktiems ežerams taisyklės rengiamos, jei yra bent viena iš šių sąlygų:

8.1. vandens naudotojas per parą sunaudoja 10 m³ ir daugiau tvenkinio ar patvenkto ežero vandens;

8.2. patvankos aukštis (H) – ne mažesnis kaip 3 m;

8.3. patvankos aukštis (H) – mažesnis kaip 3 m, bet žemutiniame bjeje yra statinių, gamtos ar nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių, kurioms kiltų pavojus išsiliejus vandeniui;

8.4. įrengta hidroelektrinė (toliau – HE);

8.5. užtvankoje ar šalia jos yra ir (ar) privalo būti įrengta žuvų pralaida pagal Vandens įstatyme nustatytus kriterijus;

8.6. tvenkinys įrengtas upės vagoje ir naudojamas akvakultūros tvenkiniams, kuriuose ūkinė veikla vykdoma pagal taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimą ar taršos leidimą, pripildyti vandeniui;

8.7. tvenkinys ar patvenktas ežeras (ar jo dalis) yra valstybiniame rezervate, rezervatinėje apyrbėje, valstybiniame ar savivaldybės draustinyje, valstybiniame parke, biosferos rezervate, biosferos poligone, atkuriamajame sklype, valstybinio parko ar valstybinio rezervato buferinės apsaugos zonoje, Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoje (toliau – saugoma teritorija).

9. Už taisyklių parengimo ar pakeitimo Apraše nustatytais atvejais organizavimą atsakingas tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechninio statinio (perteklinio vandens pralaidos) savininkas ar valdytojas, valdantis patikėjimo teise (toliau – valdytojas). Juridinių asmenų atsakomybė už tvenkinio ar patvenkto ežero naudojimą be taisyklių, kai jas rengti privaloma pagal šiame Apraše nustatytus kriterijus, nustatyta Aplinkos apsaugos įstatyme.

10. Taisyklės turi teisę rengti fiziniai ar juridiniai asmenys, turintys hidrotechninių statinių projektavimui būtinus kvalifikacijos atestatus ir teisės pripažinimo dokumentus (toliau – kvalifikacijos dokumentai), išduotus statybos techninio reglamento STR 1.02.01:2017 „Statybos dalyvių atestavimo ir teisės pripažinimo tvarkos aprašas“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. D1-880 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.02.01:2017 „Statybos dalyvių atestavimo ir teisės pripažinimo tvarkos aprašas“ patvirtinimo“, nustatyta tvarka. Taisyklės rengiantys asmenys atsako už taisyklėse pateikiamų duomenų, dokumentų ir informacijos teisingumą.

11. Taisyklėse nurodytos hidrotechninių statinių pagrindinės charakteristikos turi atitikti techninius rodiklius, nurodytus hidrotechninių statinių statybos techniniuose dokumentuose (statinio techniniame pase ir techniniame projekte).

12. Hidrotechninių statinių savininkai ar valdytojai privalo Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių kadastro tvarkytojui pateikti informaciją apie hidrotechninius statinius, nurodytą Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių kadastro nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 19 d. nutarimu Nr. 1114 „Dėl Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių kadastro steigimo ir jo nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Upių, ežerų ir tvenkinių kadastro nuostatai).

13. Taisyklės derinamos su:

13.1. tvenkinio ar patvenkto ežero savininkais ar valdytojais:

13.1.1. atitinkamos savivaldybės administracijos direktoriumi (kai savivaldybė teisės aktų nustatyta tvarka tvenkinį ar patvenktą ežerą valdo ir naudoja patikėjimo teise);

13.1.2. Nacionaline žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Nacionalinė žemės tarnyba) arba kitais valstybinės žemės patikėtiniais;

13.2. kitais hidrotechninių statinių savininkais, valdytojais ir naudotojais, teisėtai disponuojančiais hidrotechniniais statiniais, priklausančiais jiems nuosavybės teise ar valdomais sutarčių pagrindu;

13.3. vandens naudotojais, turinčiais taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimą ar taršos leidimą, arba Vandens įstatyme nustatyta tvarka registruotais paviršinių vandenį naudojančių asmenų registracijos sąraše;

13.4. mokslo ir studijų institucijos kompetentingais specialistais, turinčiais aukštąjį universitetinį gamtos mokslų srities biologijos, zoologijos, ekologijos ir aplinkotyros krypties išsilavinimą ir darbo ichtiologijos srityje patirtį (toliau – ichtiologijos specialistai), dalyvavusiais rengiant taisyklių projektą, jei užtvankoje ar šalia jos įrengta žuvų pralaida;

13.5. saugomos teritorijos direkcija, atsakinga už atitinkamos saugomos teritorijos apsaugą, jei tvenkinys ar patvenktas ežeras ar jo dalis patenka į saugomą teritoriją;

13.6. Kultūros paveldo departamentu prie Kultūros ministerijos (toliau – Kultūros paveldo departamentas), jei tvenkinys ar patvenktas ežeras ar jo dalis arba susiję hidrotechniniai statiniai yra kultūros paveldo objekto teritorijoje, kultūros paveldo vietovėje ar jų apsaugos zonoje;

13.7. vidaus vandenų kelių valdytoju, jei tvenkinys ir (ar) upė (ar jos ruožas), kurioje įrengti hidrotechniniai statiniai, teisės aktų nustatyta tvarka priskirti valstybinės reikšmės vidaus vandenų keliams.

14. Aprašo 13 punkte nurodyti juridiniai ar fiziniai asmenys (toliau – asmenys) atsakymus ar sprendimus dėl taisyklių derinimo arba nederinimo, nurodžius priežastis, privalo pateikti taisykles rengiantiems asmenims raštu arba elektroniniu būdu ir siunčiamus dokumentus pasirašius kvalifikuotu elektroniniu parašu ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo prašymo derinti taisykles gavimo dienos.

15. Taisyklės parengęs asmuo Aplinkos apsaugos agentūrai pateikia:

15.1. prašymą patvirtinti pridedamas taisykles (toliau šiame skyriuje – prašymas);

15.2. Aprašo nustatyta tvarka parengtas taisykles skaitmeniniu formatu (*Adobe Acrobat Reader (.pdf)*) su priedais, išvardytais Aprašo 2 priede. Priedai, kuriuose pateikiami erdviniai duomenys, teikiami skaitmeniniu formatu (*Shapefile, CAD* ar kitu atitinkamo atviro kodo formatu);

15.3. dokumentus, patvirtinančius Aprašo 13 punkte nurodytų asmenų sprendimus derinti taisykles;

15.4. hidrotechninių statinių (įskaitant HE, žuvų pralaidas) statybos ar rekonstravimo techninį projektą ir statybos užbaigimo dokumentus – statybos užbaigimo aktą ar deklaraciją apie statybos užbaigimą;

15.5. taisyklės rengusių asmenų kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų, išvardytų Aprašo 10 punkte, kopijas arba informaciją apie asmenims išduotus kvalifikacijos dokumentus (asmens vardą, pavardę, suteiktą kvalifikaciją, kvalifikaciją patvirtinančio dokumento numerį, išdavimo datą).

16. Aplinkos apsaugos agentūra, gavusi prašymą ir kitus Aprašo 15 punkte nurodytus dokumentus, ne vėliau kaip per 20 darbo dienų juos patikrina ir įvertina:

16.1. ar pateikti visi Aprašo 15.3–15.5 papunkčiuose nurodyti dokumentai;

16.2. ar jie parengti pagal Aprašo reikalavimus (kai reikalavimai nustatyti);

16.3. ar pateikti visų Aprašo 13 punkte nurodytų asmenų (kai taikoma) taisyklių suderinimą patvirtinantys rašytiniai ar elektroniniai dokumentai, pasirašyti kvalifikuotu parašu, arba skaitmeninės jų kopijos;

16.4. ar jie atitinka galiojančių nacionalinių ar tiesiogiai taikomų Europos Sąjungos aplinkos apsaugą reglamentuojančių teisės aktų ir jų įgyvendinamųjų teisės aktų, susijusių su paviršinių vandens telkinių apsauga ir (ar) hidrotechninių statinių naudojimu, reikalavimus.

17. Jei pateiktos tvirtinti taisyklės neatitinka Aprašo reikalavimų, hidrotechninių statinių statybos techniniuose projektuose nustatytų techninių charakteristikų ar trūksta Aprašo 15.3–15.5 papunkčiuose nurodytų dokumentų, Aplinkos apsaugos agentūra ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo dienos apie tai raštu informuoja prašymą pateikusį asmenį, prašydama patikslinti taisykles ir (ar) pateikti trūkstamus dokumentus ir nurodydama protingą laikotarpį, per kurį jie turi būti pateikti ar patikslinti.

18. Aplinkos apsaugos agentūrai atlikus patikrinimą Aprašo 16 punkte nustatyta tvarka ir įvertinus, kad kartu su prašymu pateiktos taisyklės yra parengtos pagal Aprašo reikalavimus ir gauti

visi Aprašo reikalavimus atitinkantys dokumentai, Aplinkos apsaugos agentūros direktorius patvirtina taisykles ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo dienos. Jei po Aplinkos apsaugos agentūros atlikto patikrinimo nustatoma, kad pateiktos taisyklės neatitinka bent vienos iš Aprašo 16 punkte nurodytų sąlygų ir (ar) per nustatytą laikotarpį nepateikiami trūkstami ar ištaisyti netikslūs dokumentai ir (ar) pagal pastabas pataisytos taisyklės, Aplinkos apsaugos agentūros direktorius priima motyvuotą sprendimą netvirtinti taisyklių nurodydamas sprendimo apskundimo tvarką.

19. Taisyklės įsigalioja nuo Aplinkos apsaugos agentūros direktoriaus sprendimo priėmimo – įsakymo dėl taisyklių patvirtinimo pasirašymo – dienos, ir galioja iki kol yra pakeičiamos arba panaikinamos Apraše nustatytais pagrindais.

20. Taisyklės keičiamos šiais atvejais:

20.1. hidrotechninio statinio (perteklinio vandens pralaidos) savininko ar valdytojo motyvuotu prašymu dėl tvenkinio ar patvenkto ežero naudojimo sąlygų pa(si)keitimo, rekonstravus esamus ar įrengus naujus hidrotechninius statinius (HE, žuvų pralaidas ar kt.), atsiradus naujiems vandens naudotojams, ir (ar) taisyklių neatitikties Aprašo reikalavimams, išskyrus dėl neatitikties taisyklių formai, nustatytai Aprašo 1 priede ar taisyklių prieduose pateiktai informacijai, kuri gali būti papildyta ar patikslinta Aprašo 21 punkte nustatyta tvarka;

20.2. nustačius, kad specialusis geodezinis punktas sugadintas, iš dalies ar visiškai sunaikintas. Hidrotechninio statinio (perteklinio vandens pralaidos) savininkas ar valdytojas ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo specialiojo geodezinio punkto sugadinimo, sunaikinimo fakto nustatymo turi inicijuoti kontrolinius matavimus ir atsižvelgdamas į jų rezultatus priimti sprendimą atstatyti specialųjį geodezinį punktą arba keisti taisykles. Priėmęs sprendimą keisti taisykles, hidrotechninio statinio savininkas ar valdytojas privalo pateikti naujas taisykles Aplinkos apsaugos agentūrai tvirtinti per Aprašo 21 punkte nurodytą terminą;

20.3. aplinkos stebėsenos (monitoringo) rezultatų ar kitų aplinkos kokybės duomenų pagrindu Aplinkos apsaugos agentūrai nustačius, kad naudojant tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechninius statinius pagal patvirtintas taisykles neįmanoma pasiekti ir (ar) užtikrinti geros paviršinio vandens telkinio būklės ir apie tai raštu informavus hidrotechninio statinio savininką ar valdytoją ir Aplinkos apsaugos departamentą, arba aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančiai institucijai ar jos pareigūnams raštu pateikus hidrotechninio statinio savininkui ar valdytojui informaciją, kad eksploatuojant tvenkinį ar patvenktą ežerą ir (ar) hidrotechninius statinius pagal patvirtintas taisykles daromas neigiamas poveikis aplinkai, dėl kurio blogėja aplinkos būklė, daroma arba kyla grėsmė, kad bus padaryta žala aplinkai, kaip tai apibrėžiama Aplinkos apsaugos įstatyme, arba yra pažeidžiami arba kyla grėsmė, kad bus pažeisti aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimai;

20.4. hidrotechninio statinio savininkui ar valdytojui ir (ar) Aplinkos apsaugos agentūrai gavus už saugomų teritorijų apsaugą arba už statinių priežiūrą atsakingų institucijų informaciją dėl tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechninių statinių daromo neigiamo poveikio aplinkai, sukeliančio aplinkos būklės blogėjimą, arba dėl taisyklių neatitikties pasikeitusiam šių sričių teisiniam reglamentavimui. Šios institucijos, nustačiusios faktus ar aplinkybes dėl tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechninių statinių daromo neigiamo poveikio aplinkai, sukeliančio aplinkos būklės blogėjimą, arba dėl taisyklių neatitikties pasikeitusiam šių sričių teisiniam reglamentavimui, hidrotechninio statinio savininką ar valdytoją ir (ar) Aplinkos apsaugos agentūrą privalo raštu ar elektroniniu būdu informuoti ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo minėtų faktų ar aplinkybių nustatymo;

20.5. tvenkinį ar patvenktą ežerą ar jo dalį arba susijusius hidrotechninius statinius priskyrus kultūros paveldo objekto teritorijai, kultūros paveldo vietai ar jų apsaugos zonai ir nustačius, kad patvirtintų taisyklių nuostatos prieštarauja šių nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos reikalavimams.

21. Taisyklės keičiamos Aprašo 7–18 punktuose nustatyta tvarka, Aplinkos apsaugos agentūrai pateikiant dokumentus, kurie reikalingi taisyklių keitimo priežastčiai pagrįsti. Taisyklės

keičiamos ir pateikiamos Aplinkos apsaugos agentūrai tvirtinti ne vėliau kaip per 12 mėnesių nuo Aprašo 20 punkte nurodytų aplinkybių nustatymo ir (ar) informacijos gavimo dienos. Taisyklių priedų informacija, nurodyta Aprašo 2 priedo 6, 14–19 punktuose, prireikus gali būti papildoma ar patikslinama, raštu suderinus pakeitimus su Aplinkos apsaugos agentūra.

22. Pasikeitus tvenkinio ar patvenkto ežero ar hidrotechninio statinio savininkui ar valdytojui arba naudotojui, taisyklės nekeičiamos. Naujasis tvenkinio ar patvenkto ežero ar hidrotechninio statinio savininkas ar valdytojas arba naudotojas privalo per 10 darbo dienų nuo tvenkinio ar patvenkto ežero ar hidrotechninio statinio savininko ar valdytojo arba naudotojo pasikeitimo raštu informuoti Aplinkos apsaugos agentūrą ir taisykles suderinusias institucijas apie tvenkinio ar patvenkto ežero ar hidrotechninio statinio savininko ar valdytojo arba naudotojo pasikeitimą, kartu pateikdamas šį faktą patvirtinančių dokumentų kopijas.

23. Aplinkos apsaugos agentūra ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo taisyklių patvirtinimo dienos apie tai elektroniniu būdu informuoja taisykles pateikusį asmenį, taisykles derinusias institucijas ir pateikia patvirtintas taisykles atitinkamos savivaldybės administracijai, derinusioms institucijoms ir Aplinkos apsaugos departamentui.

24. Aplinkos apsaugos agentūra ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo taisyklių patvirtinimo ar pakeitimo dienos savo interneto svetainėje paskelbia informaciją apie patvirtintas taisykles arba pasikeitusį tvenkinio ar patvenkto ežero ar hidrotechninio statinio savininką, valdytoją arba naudotoją.

III SKYRIUS

TVENKINIO IR PATVENKTO EŽERO DARBO REŽIMO REIKALAVIMAI

25. Tvenkinio ar patvenkto ežero darbo režimas turi būti toks, kad nuotėkio reguliavimas ir vandens lygio svyravimai tvenkinyje ir (arba) patvenktame ežere nedarytų neigiamo poveikio tvenkinio ar patvenkto ežero ir aplinkinių teritorijų ekosistemoms ir leistų pasiekti ir (ar) užtikrinti gerą vandens telkinio būklę.

26. Į žemutinį bjefą žemiau hidrotechninių statinių (užtvankų, vandens pralaidų, hidroelektrinių, žuvitakių) turi būti praleidžiamas gamtosauginis vandens debitas, apskaičiuotas Gamtosauginio vandens debito apskaičiavimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. D1-382 „Dėl Gamtosauginio vandens debito apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka.

27. Lietuvos hidrometeorologijos tarnybai prie Aplinkos ministerijos (toliau – Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba) paskelbus hidrologinę sausrą (paviešinus šią informaciją savo interneto svetainėje ir (ar) žiniasklaidoje) turi būti užtikrinamas toks tvenkinio ar patvenkto ežero darbo režimas: į žemutinį bjefą praleidžiamas ne mažesnis kaip gamtosauginis vandens debitas; mažesnis kaip 10 MW galingumo HE veikla stabdoma išjungiant turbinas, jeigu nėra techninių galimybių praleisti per veikiančias turbinas prietakos debitą, bet ne mažesnę kaip gamtosauginį debitą; tvenkinio arba patvenkto ežero hidrotechninio statinio (perteklinio vandens pralaidos) savininkui ar valdytojui informavus dėl paskelbtos hidrologinės sausras visus vandens naudotojus, sustabdomas vandens paėmimas iš tvenkinio ar patvenkto ežero. Jei hidrologinė sausra paskelbiama ne visoje šalyje, šie darbo režimo pakeitimai taikomi tik upių baseinuose ar pabaseiniuose esančiuose tvenkiniuose ar patvenktuose ežeruose ir prie jų esančiose HE, kuriuose paskelbta hidrologinė sausra.

28. Kai dėl sumažėjusios vandens prietakos tvenkinyje ar patvenktame ežere vandens lygis nukrenta iki žemiausiojo leistino vandens lygio (toliau – ŽVL), tačiau Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba neskelbia hidrologinės sausras, hidrotechninio statinio (perteklinio vandens pralaidos, HE, išskyrus hidroakumuliacines elektrines) naudotojas į tvenkinio žemutinį bjefą turi praleisti tvenkinio ar patvenkto ežero prietakos vandens debitą, sustabdyti vandens paėmimą iš tvenkinio ar patvenkto ežero ir ne vėliau kaip per 24 val. informuoti apie tai Aplinkos apsaugos departamentą, Lietuvos

hidrometeorologijos tarnybą, jeigu vandens telkinys ar jo dalis yra saugomoje teritorijoje, – ir saugomos teritorijos direkciją.

29. Aplinkos apsaugos agentūra iš Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos gavusi informaciją apie upės baseine ar pabaseinyje numatomą 5 proc. tikimybės potvynį, kuo skubiau priima sprendimą taikyti potvynių poveikio tvenkinio ar patvenkto ežero ir aplinkinių teritorijų ekosistemoms mažinimo priemonę (prieš potvynį pažeminti vandens lygį tvenkinyje ar patvenktame ežere) ir apie jį elektroniniu būdu informuoja Aplinkos apsaugos departamentą, kuris per ne ilgesnį kaip 24 val. laikotarpį informuoja hidrotechninių statinių naudotojus, jeigu vandens telkinys (ar jo dalis) yra saugomoje teritorijoje, – ir saugomos teritorijos direkciją.

30. Kai prie tvenkinio ar patvenkto ežero įrengta derivacinė HE arba upės vanduo nukreiptas kitais būdais, upės senvage turi būti nuolat praleidžiama ne mažiau kaip 10 proc. upe tekančio vandens debito. Žemiau senvagės ar nukreipiamojo kanalo turi būti praleidžiamas ne mažesnis kaip gamtosauginis debitas.

31. Tvenkinio ar patvenkto ežero vandens lygis turi būti reguliuojamas, kad nepakiltų aukščiau taisyklėse nurodyto aukščiausiojo leistino vandens lygio (toliau – AVL) (pagrindinio arba kontrolinio AVL, atsižvelgiant į potvynio ar poplūdžio dydį), išskyrus aukštesnį kaip AVL vandens lygį aukštutiniame bjefe, kai prietaka į tvenkinį ar patvenktą ežerą yra didesnė už pagrindinį arba kontrolinį vandens lygį.

32. Tvenkinio ar patvenkto ežero vandens lygis turi būti reguliuojamas, kad nenukristų žemiau taisyklėse nurodyto ŽVL, išskyrus, kai vandens prietaka į tvenkinį ar patvenktą ežerą yra mažesnė už vandens paėmimą ir vandens nuostolius, nurodytus vandens balanso skaičiavimuose. Siekiant išvengti vandens lygio kritimo tvenkinyje ar patvenktame ežere žemiau ŽVL, atsižvelgiant į gamtinių sąlygų prognozę, turi būti sumažintas arba sustabdytas vandens naudojimas (išgavimas, paėmimas). Tvenkinyje ar patvenktame ežere vandens lygiui nukritus iki ŽVL, ne vėliau kaip per 24 val. nuo šio fakto nustatymo apie tai elektroniniu būdu informuojamos Aprašo 28 punkte išvardytos institucijos.

33. Tvenkinio ar patvenkto ežero vanduo gali būti naudojamas (išgaunamas, paimamas) tik Vandens įstatyme nustatyta tvarka.

34. Vandens kiekiui tvenkinyje ar patvenktame ežere įvertinti turi būti atliekami vandens balanso skaičiavimai. Vandens balanso skaičiavimai 50 proc. ir 95 proc. tikimybės vandeningumo metams atliekami pagal Aprašo 3 priede nustatytą Tvenkinio ar patvenkto ežero vandens balanso skaičiavimų formą, atsižvelgus į išduotame taršos ir integruotos prevencijos ir kontrolės leidime, taršos leidime ar paviršinį vandenį naudojančių asmenų registracijos sąrašą nurodytą naudojamo paviršinio vandens kiekį ir vandens nuostolius.

35. Visų vandens naudotojų, išskyrus tų, kurie vandenį naudoja hidroenergijai išgauti, iš tvenkinio ar patvenkto ežero paimamas vandens kiekis (paros debitas) negali sudaryti daugiau kaip 20 proc. iš tvenkinio ar patvenkto ežero į žemutinį bjefą praleidžiamo vandens kiekio (paros debito), atėmus gamtosauginį vandens debitą, išskyrus pavasario potvynio ir maksimalaus poplūdžio laikotarpius.

36. Kai upėse debitas mažesnis už 50 proc. tikimybės vasaros–rudens laikotarpio debitą, į žemutinį bjefą praleidžiamas prietakos vandens debitas. Šis reikalavimas netaikomas didesnės kaip 10 MW galios HE.

37. Tvenkinio ar patvenkto ežero, kurio plotas neviršija 5000 ha, ir prie jo esančios HE galia neviršija 10 MW, vandens lygių režimas:

37.1. normaliomis sąlygomis vandens lygis turi būti reguliuojamas taip, kad būtų artimas normaliajam patvankos lygiui (toliau – NPL) ir negali pakilti daugiau kaip 0,1 m virš NPL ir nukristi žemiau kaip 0,1 m už NPL, išskyrus Aprašo 48 punkte nurodytą žuvų neršto ir migracijos laikotarpį, per kurį nustatomos griežtesnės vandens lygio pokyčio sąlygos (toliau – žuvų neršto ir migracijos laikotarpis). Kai vandens lygis tvenkinyje ar patvenktame ežere nukrenta 0,1 m žemiau NPL, HE turbina turi būti išjungta, jeigu nėra techninių galimybių per veikiančias turbinas praleisti prietakos debitą, bet ne mažesnį kaip gamtosauginį debitą. Šis reikalavimas netaikomas įvykus

elektros perdavimo ar skirstymo sistemų avarijai, vykdant elektros tinklų remonto darbus ir nutraukus ne mažiau kaip 3 val. elektros tiekimą į HE. Dėl įvykusios elektros perdavimo ar skirstymo sistemų avarijos ar nutraukto elektros tiekimo turi būti imtasi priemonių vandens lygiui sureguliuoti. Jei praėjus daugiau kaip 24 val. nuo avarijos ar nutraukto elektros tiekimo pradžios nepavyksta sureguliuoti vandens lygio, apie tai elektroniniu būdu informuojamas Aplinkos apsaugos departamentas, jeigu vandens telkinys ar jo dalis yra saugomoje teritorijoje, – ir saugomos teritorijos direkcija;

37.2. normaliomis sąlygomis vandens lygio pokytis per parą (paros aukščiausio ir žemiausio vandens lygių skirtumas) negali viršyti 0,2 m, išskyrus žuvų neršto ir migracijos laikotarpį;

37.3. kai tvenkinio ar patvenkto ežero perteklinio vandens pralaidose įrengti paviršiniai ar dugno uždoriai (taip pat ir šandorai), skirti išleisti potvynių vandenį, potvynio arba liūčių poplūdžio metu vandens lygis tvenkinyje ar patvenktame ežere negali pakilti daugiau kaip 0,3 m virš NPL. Siekiant užtikrinti nurodytą vandens lygį potvynio arba poplūdžio metu, turi būti pakeliami uždoriai arba nuimami šandorai. Uždoriai turi būti reguliuojami, kad vanduo nesiliestų per uždorių viršų daugiau kaip 0,1 m;

37.4. naujai įrengiamoms HE turbinoms turi būti taikomas ištęsto paleidimo ir išjungimo darbo režimo (rekomenduojama iki 15 min.) reikalavimas, kuris turi būti įrašytas taisyklėse; HE, turinčioms kelias turbinas, rekomenduojama turbinas paleisti paeiliui, siekiant išvengti staigių besikartojančių vandens lygio pokyčių žemutiniame bjefe. Ištęsto išjungimo reikalavimas netaikomas įvykus elektros perdavimo sistemų avarijai. Taisyklėse turi būti numatytos priemonės vandens lygio pokyčiams sumažinti žemutiniame tvenkinio ar patvenkto ežero bjefe.

38. Tvenkinio ar patvenkto ežero, kurio plotas didesnis kaip 5000 ha, ir prie jo esančios didesnės kaip 10 MW galios HE vandens lygių režimas:

38.1. vandens lygis normaliomis sąlygomis, negali pakilti daugiau kaip 0,4 m virš NPL ir (ar) nukristi žemiau kaip 0,5 m už NPL, išskyrus žuvų neršto ir migracijos laikotarpį;

38.2. vandens lygio pokytis per parą normaliomis sąlygomis negali viršyti 0,4 m, išskyrus žuvų neršto ir migracijos laikotarpį;

38.3. vandens lygis ruošiantis potvyniui turi būti reguliuojamas, kad nenukristų žemiau kaip 1 m už NPL;

38.4. vandens lygis potvynio metu gali pakilti daugiau kaip 0,4 m virš NPL, tačiau vandens lygis gali pasiekti AVL (pagrindinį arba kontrolinį) tik kai vandens prietaka į tvenkinį ar patvenktą ežerą yra didesnė už pagrindinį ar kontrolinį debitą;

38.5. vandens lygis baigiantis potvyniui (ne ilgiau kaip 10 parų) turi būti reguliuojamas, kad nepakiltų daugiau kaip 0,7 m virš NPL;

38.6. taisyklėse gali būti nustatomos kitos vandens lygio reguliavimo ruošiantis potvyniui ar potvynio metu sąlygos, nei nurodyta Aprašo 38.3–38.5 papunkčiuose, jei derinant taisykles pagrindžiama tokia būtinybė.

39. Kitų tvenkinių ir patvenktų ežerų, nenurodytų Aprašo 37 ir 38 punktuose:

39.1. vandens lygis normaliomis sąlygomis turi būti artimas NPL ir negali būti dirbtinai aukštinamas ar žeminamas;

39.2. ŽVL gali būti pasiekiamas, kai vandens prietaka į tvenkinį ar patvenktą ežerą yra mažesnė už vandens sunaudojimą ir vandens nuostolius, nurodytus vandens balanso skaičiavimuose;

39.3. vandens lygis neturi pakilti iki AVL (pagrindinio arba kontrolinio), išskyrus atvejus, kai vandens prietaka į tvenkinį ar patvenktą ežerą yra didesnė už pagrindinį ar kontrolinį debitą. Jei tvenkinyje ar patvenktame ežere pasiekiamas AVL, reguliuojamos vandens pralaidos turi būti visiškai atidarytos;

39.4. tvenkinyje ar patvenktame ežere, kai jų vandens pertekliaus pralaidose įrengti paviršiniai ar dugno uždoriai (taip pat šandorai), skirti potvyniui, vandens lygiui pakilus daugiau kaip 0,1 m virš NPL, turi būti pakeliami uždoriai arba nuimami šandorai ir reguliuojami taip, kad vandens lygis tvenkinyje ar patvenktame ežere nepakiltų daugiau kaip 0,1 m virš NPL ir vanduo

nesilietų per uždorių viršų (išskyrus, kai vandens pertekliaus pralaidoje įrengti šandorai, kurių nuėmimo aukštis priklauso nuo potvynio dydžio).

40. Sporto šakos federacijos organizuojamų aukšto meistriškumo sporto pratybių ar sporto renginių (toliau – sporto renginys) metu, ne žuvų neršto ir migracijos laikotarpiu, gali būti dirbtinai padidintas upės vandeningumas (lyginant su prietakos vandens debitu) užtvankos žemutiniame bjeje, vandens lygį tvenkinyje ar patvenktame ežere pakeliant ne daugiau kaip 0,2 m virš NPL, laikantis Aprašo 31 punkte nustatytų sąlygų.

41. Tvenkinio ar patvenkto ežero ar hidrotechninio statinio naudotojas, atsakingas už tvenkinio ar patvenkto ežero darbo režimą ir nuotėkio reguliavimą, gavęs sporto šakos federacijos prašymą sporto renginių metu padidinti upės vandeningumą, pakeliant vandens lygį tvenkinyje, turi:

41.1. likus ne mažiau kaip 40 darbo dienų iki numatomos sporto renginio datos, nurodydamas Aprašo 1 priede nustatytų taisyklių formos 5–8 punktų duomenis, sporto renginio datą ir laiką, taip pat datą ir laiką, kada planuojama pradėti kaupti ir išleisti vandenį tvenkinyje ar patvenktame ežere (kaupimo / išleidimo grafiką), mažiausią debitą žemutiniame bjeje kaupimo metu, didžiausią debitą žemutiniame bjeje renginio metu, raštu kreiptis pritarimo dėl vandens lygio pakėlimo į:

41.1.1. tvenkinio ar patvenkto ežero savininką ar valdytoją;

41.1.2. saugomos teritorijos direkcią, kai vandens telkinys yra saugomoje teritorijoje;

41.1.3. savivaldybės administracijos direktorių (pagal vandens telkinio vietą);

41.1.4. kitą tvenkinio ar patvenkto ežero ir jo hidrotechninio statinio naudotoją;

41.1.5. kitą teisėtą tvenkinio ar patvenkto ežero vandens naudotoją;

41.1.6. Kultūros paveldo departamentą, jei tvenkinys ar patvenktas ežeras ar jo dalis arba susiję hidrotechniniai statiniai yra kultūros paveldo objekto teritorijoje, kultūros paveldo vietovėje ar jų apsaugos zonoje;

41.2. likus ne mažiau kaip 30 darbo dienų raštu kreiptis į Aplinkos apsaugos agentūrą ir pateikti jai Aprašo 41.1.1–41.1.6 papunkčiuose išvardytų institucijų ir asmenų rašytinius pritarimus.

42. Aprašo 41.1.1–41.1.6 papunkčiuose nurodyti asmenys atsakymus dėl pritarimo ar nepritarimo sporto renginio metu padidinti upės vandeningumą turi pateikti per ne ilgesnį kaip 10 darbo dienų laikotarpį nuo kreipimosi gavimo dienos.

43. Aplinkos apsaugos agentūra per ne ilgesnį kaip 20 darbo dienų laikotarpį nuo kreipimosi, pateikiamo kartu su Aprašo 41.1.1–41.1.6 papunkčiuose nurodytais pritarimais, gavimo dienos, priima atitinkamą sprendimą pritarti arba nepritarti dėl vandens lygio pakėlimo sporto renginio metu ir tenkinti arba atsisakyti tenkinti prašymą;

44. Tvenkinio ar patvenkto ežero ar hidrotechninio statinio naudotojas, atsakingas už tvenkinio ar patvenkto ežero darbo režimą ir nuotėkio reguliavimą, gavęs iš Aplinkos apsaugos agentūros pritarimą raštu dėl vandens lygio pakėlimo 0,2 m virš NPL ir apie tai informavęs Aprašo 41.1.1–41.1.6 papunkčiuose nurodytas institucijas ir asmenis, vandenį tvenkinyje ar patvenktame ežere gali kaupti ne ilgiau kaip 2 paras.

45. Aplinkos apsaugos agentūra priima sprendimą netenkinti prašymo sporto renginio metu padidinti upės vandeningumą, jei į ją kreipiamasi likus mažiau kaip 30 darbo dienų iki planuojamo sporto renginio, sporto renginį planuojama organizuoti žuvų neršto ir migracijos laikotarpiu, arba negavus Aprašo 41.1.1–41.1.6 papunkčiuose išvardytų institucijų ir (ar) asmenų pritarimo dėl renginio organizavimo.

46. Tvenkinio ar patvenkto ežero vandens lygis žemiau ŽVL gali būti žeminamas:

46.1. gavus leidimą pagal Leidimų pažeminti vandens lygį tvenkiniuose ir užtvankuose ežeruose išdavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. 33 „Dėl Leidimų pažeminti vandens lygį tvenkiniuose ir patvenktuose ežeruose išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, reikalavimus;

46.2. nustačius, kad dėl tvenkinio ar patvenkto ežero ir jo hidrotechninių statinių avarinės būklės kyla grėsmė aplinkai, žmonių gyvybei, sveikatai, turtui, ir gelbėjimo darbų ar

ekstremaliosios situacijos operacijų vadovui priėmus sprendimą pažeminti vandens lygį tvenkinyje ar patvenktame ežere siekiant išvengti kylančios grėsmės ar sumažinti galimus padarinius.

IV SKYRIUS

TVENKINIO IR PATVENKTO EŽERO ŽUVŲ APSAUGOS IR MIGRACIJOS SĄLYGŲ UŽTIKRINIMO REIKALAVIMAI

47. Žuvų pralaidas užtvankose ar greta jų privalo įrengti užtvankos arba hidroelektrinės, jeigu ji įrengta užtvankoje, savininkas ar valdytojas, kai užtvanka atitinka bent vieną iš Vandens įstatyme nurodytų kriterijų:

47.1. įrengta upės, įrašytos į upių ir ežerų, priskiriamų arba potencialiai galimų priskirti lašišiniams vandens telkiniams, sąrašus, patvirtintus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. 362 „Dėl vandens telkinių suskirstymo“ (toliau – lašišiniai vandens telkiniai), ruože;

47.2. yra pirma neįveikiama kliūtis praeivių žuvų rūšių migracijai upėje;

47.3. yra upėje, kuri atitinka šiuos kriterijus:

47.3.1. upės baseino plotas aukščiau užtvankos didesnis kaip 50 km²;

47.3.2. upės vidutinis vandens debitas žuvų migracijos laikotarpiu yra didesnis kaip 0,5 m³/s;

47.3.3. laisvai tekančios upės ruožas aukščiau užtvankos yra ilgesnis kaip 10 km;

47.3.4. upėje žemiau užtvankos įrengtos ne daugiau kaip 3 užtvankos.

48. Žuvų neršto ir migracijos laikotarpis visuose vandens telkiniuose yra nuo balandžio 1 d. iki birželio 30 d., o lašišiniuose vandens telkiniuose – ir nuo rugsėjo 1 d. iki kovo 31 d.

49. Žuvų neršto ir migracijos laikotarpiu:

49.1. tvenkinio ar patvenkto ežero, kurio plotas neviršija 5 000 ha ir prie jo esančios HE galia neviršija 10 MW, vandens lygis turi būti kuo stabilesnis ir negali būti dirbtinai aukštinamas arba žeminamas, negali nukristi žemiau už NPL, išskyrus Aprašo 27–29 punktuose išvardytus atvejus;

49.2. tvenkinio ar patvenkto ežero, kurio plotas didesnis kaip 5000 ha ir prie jo esančios HE galia didesnė kaip 10 MW:

49.2.1. vandens lygis turi būti kuo stabilesnis ir negali nukristi žemiau kaip 0,3 m už NPL;

49.2.2. vandens lygio pokytis negali viršyti 0,1 m per parą. Taisyklėse gali būti nustatytas tvenkinio ar patvenkto ežero vandens lygio pokytis iki 0,2 m per parą, jeigu hidrotechninio statinio savininkas ar valdytojas įsipareigoja atlikti vandens lygio pokyčių poveikio žuvų ir vandens paukščių populiacijoms įvertinimo tyrimus pagal programą, kurios turinio reikalavimai nustatyti Aprašo 7 priede. Programa turi būti suderinta su Aplinkos apsaugos agentūra ir saugomos teritorijos direkcija, jei tvenkinys ar patvenktas ežeras ar jo dalis patenka į saugomą teritoriją ir pridedama prie taisyklių kaip priedas (Aprašo 2 priedo 14 punktas);

49.2.3. vandens lygio pažeminimui ir (ar) pokyčiui netaikomi Aprašo 49.2.1–49.2.2 papunkčiuose nustatyti reikalavimai Aprašo 27–29 punktuose, 38.3–38.6 papunkčiuose nustatytais atvejais;

49.3. draudžiama vykdyti hidrotechninių statinių statybos, rekonstravimo ar remonto darbus, išskyrus atvejus, kai nustatoma, kad dėl hidrotechninio statinio avarinės būklės gali įvykti hidrotechninio statinio griūtis, kyla grėsmė aplinkai, žmonių gyvybei, sveikatai, turtui arba kai vykdomi žuvų pralaidos statybos, rekonstravimo ar remonto darbai nuo birželio 1 d. iki kovo 15 d., lašišiniuose vandens telkiniuose – nuo birželio 1 d. iki rugsėjo 30 d.

50. Žuvų migracijos (į aukštupį ir į žemupį) sąlygos turi būti užtikrintos ištisus metus, išskyrus Aprašo 27 punkte nurodytus atvejus arba kitų stichinių, katastrofinių meteorologinių ir hidrologinių reiškinių, paskelbtų pagal Stichinių, katastrofinių meteorologinių ir hidrologinių reiškinių rodiklius, patvirtintus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. lapkričio 11 d.

įsakymu Nr. D1-870 „Dėl Stichinių, katastrofinių meteorologinių ir hidrologinių reiškinių rodiklių patvirtinimo“, turinčių įtakos tvenkinio ar patvenkto ežero hidrologiniam režimui, metu.

51. Žuvų pralaida turi veikti efektyviai ir saugiai, kad per užtvanką būtų praleidžiama ne mažiau kaip 50 proc. migruojančių lašišinių žuvų ir ne mažiau kaip 30 proc. kitų migruojančių žuvų ir nęgių.

52. Migruojančių žuvų per užtvanką praleidimo efektyvumui nustatyti užtvankos savininko ar valdytojo lėšomis turi būti vykdoma pirminė žuvų pralaidos efektyvumo stebėseną (toliau – stebėseną) pagal Žuvų pralaidos efektyvumo vertinimo metodiką (toliau – Metodiką), pateiktą Aprašo 8 priede, – per pirmuosius 5 metus įrengus žuvų pralaidą ir apimanti ne mažiau kaip 2 žuvų migracijos laikotarpius, nustatytus Aprašo 48 punkte. Vėliau pagal paskutinės stebėsenos rezultatus turi būti vykdoma pakartotinė stebėseną pagal Aprašo 55–57 punktuose nurodytą dažnumą.

53. Nuo 2024 m. sausio 1 d. pirminė ar pakartotinė stebėseną per ne ilgesnį kaip 5 metų laikotarpį turi būti vykdoma ir anksčiau įrengtose, rekonstruotose ar kapitališkai suremontuotose žuvų pralaidose, kuriose ji nebuvo vykdoma ar vykdyta ne pagal šiuo Aprašu patvirtintą Metodiką, ir kurioms taikomi Vandens įstatyme nustatyti žuvų pralaidų įrengimo užtvankose kriterijai.

54. Stebėseną turi vykdyti Aprašo 13.4 papunktyje nurodytą kvalifikaciją turintys ichtiologijos specialistai, kuriems žuvų pralaidos savininkas ar valdytojas arba naudotojas turi sudaryti sąlygas vykdyti žuvų pralaidos efektyvumo tyrimus. Stebėseną atliekantys asmenys privalo turėti specialiosios žvejybos vidaus vandenyse leidimą, išduodamą Žuvininkystės įstatyme nustatyta tvarka.

55. Jei stebėsenos metu visi žuvų pralaidos efektyvumą pagal Metodiką apibūdinantys rodikliai (patrauklumas, pralaidumas ir bendras efektyvumas) įvertinami gerai, pakartotinė stebėseną turi būti vykdoma ne vėliau kaip po 10 metų.

56. Jei paskutinės stebėsenos metu bent vienas žuvų pralaidos efektyvumą apibūdinantis rodiklis (patrauklumas, pralaidumas ar bendras efektyvumas) yra vidutinis, pakartotinė pralaidos stebėseną turi būti vykdoma ne vėliau kaip po 5 metų.

57. Jei paskutinės stebėsenos metu bent vienas žuvų pralaidos efektyvumą apibūdinantis rodiklis yra blogas, užtvankos savininkas ar valdytojas turi imtis neatidėliotinų priemonių žuvų pralaidos efektyvumui pagerinti (panaudojant mechanines, šviesos, elektrines, akustines ar kitas žuvų nukreipimo ar viliojimo į pralaidas priemones, įrengiant papildomą žuvitakį, rekonstruojant žuvų pralaidą). Užtvankos savininkas ar valdytojas ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo tokių stebėsenos rezultatų gavimo apie numatomas priemones žuvų pralaidos efektyvumui gerinti, preliminarinius jų įgyvendinimo terminus, ir ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo priemonių įgyvendinimo ir vykdytų darbų užbaigimo turi informuoti elektroniniu būdu Aplinkos apsaugos agentūrą ir Aplinkos apsaugos departamentą. Ne vėliau kaip po 5 metų po šių priemonių taikymo ar žuvų pralaidos rekonstravimo pabaigos užtvankos savininko ar valdytojo lėšomis turi būti pakartotinai atlikta stebėseną pagal Aprašo 52 punkto reikalavimus.

58. Užtvankos savininkas ar valdytojas, gavęs ichtiologijos specialistų patvirtintus žuvų pralaidos efektyvumo stebėsenos rezultatus patvirtinančius dokumentus ir (ar) išvadas, juos ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo gavimo turi pateikti elektroniniu būdu Aplinkos apsaugos agentūrai, kuri užtikrina šių dokumentų saugojimą 15 metų.

59. Užtvankos savininkas ar valdytojas turi įrengti žuvų apsaugos priemones, atsižvelgus į migruojančių žuvų rūšis, jų dydį, migracijos pobūdį, ichtiologijos specialistų pateiktas rekomendacijas.

60. Jei prie veikiančių HE įrengtos žuvų apsaugos priemonės neužtikrina tinkamos žuvų apsaugos arba šių priemonių nėra, atsižvelgus į konkrečias sąlygas (vandens srovės greitį, HE turbinos tipą), hidroelektrinėse prie vandens ėmimo ar praleidimo įrenginių privaloma įrengti žuvų apsaugai skirtas tokių parametrų vertikaliąsias pasvirąsias grotas:

60.1. tarpai tarp strypų turi būti ne didesni kaip 20 mm;

60.2. pasvirimo kampas nuo horizontalios plokštumos – ne didesnis kaip 35°;

60.3. jei dėl HE techninių charakteristikų Aprašo 60.1 ir (ar) 60.2 papunkčiuose nurodytos žuvų apsaugos priemonės netinka, turi būti naudojamos kitos efektyvios žuvų apsaugos nuo sužalojimo priemonės (pvz., mechaninės, šviesos, elektrinės, akustinės priemonės). Ne vėliau kaip po 5 metų po alternatyvių priemonių taikymo turi būti vykdoma stebėseną, po kurios, jei reikia, taikytos alternatyvios priemonės keičiamos efektyvesnėmis.

61. Užtvankos savininkas ar valdytojas turi užtikrinti, kad žuvų pralaidos būtų apsaugotos nuo neteisėto žuvų išgaudymo (įrengti specialias žuvų apsaugos priemones, pvz., apsaugines tvoreles ar grotas, naujose žuvų pralaidose – ir nuolatinio stebėjimo kameras ar kt.).

62. Vandens paėmimo iš tvenkinio ar patvenkto ežero įrenginiams (išskyrus HE įrenginiams), siurbliams turi būti naudojamas žuvis apsaugantis nuo sužalojimo tinklėlis su ne didesnėmis kaip 6 mm dydžio akimis. Kur dėl vandens paėmimo įrenginių ar siurblių techninių charakteristikų tokia žuvų apsaugos priemonė netinkama, turi būti naudojamos kitos efektyvios minėtos žuvų apsaugos nuo sužalojimo priemonės.

63. Pastebėjus, kad tvenkinyje, patvenktame ežere žūsta žuvys ir (ar) kiti gyvūnai, ir (ar) juos užteršus, apie tai ne vėliau kaip per 24 val. nuo šių faktų nustatymo elektroniniu būdu informuojamas Aplinkos apsaugos departamentas arba pranešama bendruoju pagalbos numeriu 112.

V SKYRIUS

TVENKINIO IR PATVENKTO EŽERO IR JO HIDROTECHNINIŲ STATINIŲ PRIEŽIŪROS REIKALAVIMAI

64. Tvenkinio ar patvenkto ežero krantų erozija, išplauto grunto susiklostymas ir užžėlimas turi būti stebimas mažiausiai 3 kartus per metus – ne mažiau kaip po kartą pavasarį po potvynio, vasaros viduryje ir prieš užšalant, o uždumblėjimas – ne rečiau kaip kartą per 5 metus. Išskirtiniais atvejais, pavyzdžiui, po labai stiprių vėjų ar liūčių, tvenkinys ar patvenktas ežeras ir jo krantai apžiūrimi papildomai. Atliekamų stebėjimų periodiškumas, taikomi stebėjimų metodai (pvz., vizualinis, fotofiksacija, instrumentiniai matavimai ar kt.) turi būti nurodomi taisyklių priede (Aprašo 2 priedo 15 punktas).

65. Tvenkinio ar patvenkto ežero atskiros dalys (įtekėjimo į HE nuvedamąjį kanalą, vandens paėmimo įrenginių vieta, vandens pralaidos įtekėjimo dalis, vandens nuvedimo kanalai ir pan.) ir žemutinis bjefas turi būti valomas nuo susikaupusių nešmenų ir vandens augmenijos.

66. Tvenkinio ar patvenkto ežero kranto ir (ar) pakrantės erozijos, išplauto grunto susiklostymo, užžėlimo, uždumblėjimo prevencijai turi būti imamasi priemonių, kurių sąrašas ir taikymo laikotarpis nurodomas taisyklių priede (Aprašo 2 priedo 15 punktas). Priemonės vandens telkinio priežiūrai parenkamos ir telkinio tvarkymo darbai vykdomi vadovaujantis Paviršinių vandens telkinių tvarkymo reikalavimų aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. gruodžio 16 d. įsakymu Nr. D1-1038 „Dėl Paviršinių vandens telkinių tvarkymo reikalavimų aprašo patvirtinimo“. Taikant tvenkinio ar patvenkto ežero priemones prieš užžėlimą ar uždumblėjimą, turi būti užtikrinama, kad:

66.1. tvenkinio ar patvenkto ežero užžėlę plotai, kur intensyviai vystosi vandens augalija, nevirsytų 15–20 proc. bendro tvenkinio ar patvenkto ežero vidutinio ploto, esant NPL;

66.2. tvenkinio ar patvenkto ežero uždumblėjimas (dugno nuosėdų sluoksnis) nevirsytų 30 proc. nuo batimetriniame plane nurodyto vidutinio tvenkinio ar patvenkto ežero gylio (esant NPL) plote, ne didesniame kaip 20 proc. nuo bendro tvenkinio ar patvenkto ežero vidutinio ploto (esant NPL). Jei batimetrinio plano nėra, jį turėtų sudaryti geodezininko kvalifikacijos pažymėjimą turintys asmenys.

67. Aprašo 64 punkte nurodytu periodiškumu tvenkinio ar patvenkto ežero kranto erozijos, užžėlimo ir uždumblėjimo stebėjimus, tvenkinio ar patvenkto ežero ir (ar) jų pakrančių tvarkymo darbus atlieka taisyklėse nurodytas tvenkinio ar patvenkto ežero savininkas, valdytojas ar naudotojas arba jų įgaliotas asmuo savo iniciatyva arba gavęs informacijos iš aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančios institucijos ar kitų už aplinkos apsaugą atsakingų institucijų

informaciją ir (ar) išvadas dėl tvenkinio ar ežero krantų erozijos, užžėlimo ar uždumblėjimo ir (ar) vandens telkinio būklės pablogėjimo.

68. Hidrotechninių statinių naudojimas, priežiūra ir jų techninės būklės vertinimas vykdomi vadovaujantis Statybos įstatymu, statybos techniniu reglamentu STR 1.07.03:2017 „Statinių techninės ir naudojimo priežiūros tvarka. Naujų nekilnojamojo turto kadastro objektų formavimo tvarka“, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. D1-971 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.07.03:2017 „Statinių techninės ir naudojimo priežiūros tvarka. Naujų nekilnojamojo turto kadastro objektų formavimo tvarka“ patvirtinimo“. HE statinių priežiūrai taikomos Elektrinių ir elektros tinklų eksploatavimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. spalio 29 d. įsakymu Nr. 1-211 „Dėl Elektrinių ir elektros tinklų eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“.

69. Hidrotechniniams statiniams darančių žalingą poveikį gyvūnų skaičius reguliuojamas vadovaujantis Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 258 „Dėl Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių patvirtinimo“, ir (ar) Medžiojamųjų gyvūnų gausos reguliavimo teritorijose, kuriose medžioti draudžiama, tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. 513 „Dėl Medžiojamųjų gyvūnų gausos reguliavimo teritorijose, kuriose medžioti draudžiama, tvarkos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gegužės 29 d. įsakymu Nr. 265 „Dėl bebrų populiacijos gausos reguliavimo“.

70. HE savininkas ar valdytojas visą HE eksploatacijos laikotarpį turi užtikrinti, kad prie HE būtų įrengtas specialusis geodezinis tinklas, sudarytas iš ne mažiau kaip dviejų geodezinių punktų. Vadovaujantis Geodezijos ir kartografijos įstatymu, geodezinius punktus žymintys geodeziniai ženklai gali būti perkelti specialiojo geodezinio tinklo savininkui leidus.

VI SKYRIUS

TVENKINIO IR PATVENKTO EŽERO VANDENS NAUDOJIMO APSKAITOS REIKALAVIMAI

71. Tvenkinio ar patvenkto ežero vandens naudotojas (toliau – vandens naudotojas), naudojantys paviršinį vandenį Vandens įstatyme nustatyta tvarka, privalo Aprašo 4 priede nustatytos formos naudojamo vandens kiekio registravimo žurnale registruoti paimamo ir per hidrotechninius statinius praleidžiamo ir naudojamo hidroenergijai išgauti vandens kiekį.

72. Didesnio kaip 1 mln. m³ tūrio tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechninio statinio (perteklinio vandens pralaidos) naudotojas (išskyrus, kai įrengta HE) užtikrina, kad tvenkinio ar patvenkto ežero ir žemutinio bjefo vandens lygis 1 kartą per parą 8 val. ryto būtų matuojamas ir registruojamas žurnaluose, kurių formos nustatytos Aprašo 5 ir 6 prieduose.

73. Mažesnio kaip 1 mln. m³ tūrio tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechninio statinio (perteklinio vandens pralaidos) naudotojas (išskyrus, kai įrengta HE) privalo užtikrinti, kad tvenkinio ar patvenkto ežero ir žemutinio bjefo vandens lygis 1 kartą per savaitę (tą pačią savaitės dieną) būtų matuojamas ir registruojamas žurnaluose, kurių formos nustatytos Aprašo 5 ir 6 prieduose.

74. Tvenkinio ar patvenkto ežero (nepriklausomai nuo to, ar prie jo yra įrengta HE ar ne) aukštutiniame ir žemutiniame bjefuose turi būti įrengtos hidrometrinės matuoklės, pagal kurių atskaitas būtų galima išmatuoti vandens lygį ir nustatyti vandens debitą, vadovaujantis debito ir vandens lygio priklausomybės kreivėmis (toliau – debito kreivė). Hidrotechninių statinių plane nurodoma hidrometrinių matuoklių (aukštutiniame ir žemutiniame bjefuose) įrengimo vieta. Hidrotechninio statinio savininkas ar valdytojas turi įrengti hidrometrines matuokles taip, kad jos būtų gerai matomos, užtikrinamas saugus prieėjimas prie jų.

75. Vandens lygis apibūdinamas aukščiais, nustatytais Lietuvos valstybinėje aukščių sistemoje LAS07.

76. Aukštutiniame bjefe įrengtoje hidrometrinėje matuoklėje turi būti pažymėtos altitudės: AVL, NPL ir ŽVL.

77. Žemutiniame bjefe įrengtoje hidrometrinėje matuoklėje turi būti pažymėtos altitudės: pagrindinis AVL ir ŽVL, tekant gamtosauginiam vandens debitui.

78. Jei prie tvenkinio ar patvenkto ežero įrengta HE, jos savininkas ar valdytojas privalo užtikrinti, kad:

78.1. vandens lygiai tvenkinyje ar patvenktame ežere ir jo žemutiniame bjefe kas valandą būtų matuojami ir registruojami automatinėmis vandens lygio matavimo ir registravimo priemonėmis ir šie duomenys realiuoju laiku neatlygintinai perduodami JSON ar kitu atviro formatu, pritaikytu duomenims nuskaityti automatinio būdu, kartu su duomenų struktūros aprašu Lietuvos hidrometeorologijos tarnybai, kuri užtikrina šių duomenų prieinamumą (saugojimą) ne trumpiau kaip vienus metus. Dėl gedimų nutrūkus vandens lygio automatiniam matavimui ir (ar) duomenų registravimui, šio papunkčio reikalavimų galima nevykdyti ne ilgiau kaip 10 parų per metus;

78.2. dėl gedimų nutrūkus vandens lygio automatiniam matavimui ir (ar) duomenų teikimui apie tai elektroniniu būdu ne vėliau kaip per 24 val. informuojamas Aplinkos apsaugos departamentas, o vandens lygiai tvenkinyje ar patvenktame ežere bei jo žemutiniame bjefe turi būti matuojami kitomis priemonėmis 1 kartą per parą, 8 val. ryto, kiekvieną kartą prieš HE įjungimą ir po išjungimo, nurodant HE įjungimo ir išjungimo laiką, ir registruojami Aprašo 5 ir 6 prieduose nustatytos formos žurnaluose.

79. HE savininkas ar valdytojas užtikrina hidrometrinėmis matuoklėmis ir (ar) automatinio būdu matuojamų ir registruojamų vandens lygio duomenų teisingumą ir vandens lygio automatinio matavimo ir registravimo prietaisų gedimų pašalinimą. Hidrometrinės matuoklės, automatiniai vandens lygio matavimo ir registravimo prietaisai turi atitikti Lietuvos Respublikos metrologijos įstatyme įtvirtintus teisinio metrologinio patvirtinimo reikalavimus matavimo priemonėms.

80. Žurnalai, kurių formos nustatytos Aprašo 4–6 prieduose, turi būti saugomi HE 3 metus nuo įrašų juose padarymo ir pareikalavus pateikiami aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnams.

81. Jei prie tvenkinio ar patvenkto ežero neįrengta HE, – užtvankos naudotojas arba HE savininkas ar valdytojas – jei prie tvenkinio ar patvenkto ežero įrengta HE, atsako už informacijos pateikimą apie vandens lygį tvenkinyje ar patvenktame ežere ir jo žemutiniame bjefe. Kai vandens lygis tvenkinyje ar patvenktame ežere pasiekia pagrindinį AVL, arba tvenkinio ar patvenkto ežero žemutiniame bjefe pasiekia pagrindinį AVL, užtvankos naudotojas – jei prie tvenkinio ar patvenkto ežero nėra įrengtos HE, arba HE savininkas ar valdytojas – jei prie tvenkinio ar patvenkto ežero yra HE, turi per vieną valandą apie tai elektroniniu būdu informuoti atitinkamą savivaldybės administraciją, Lietuvos hidrometeorologijos tarnybą ir žemiau esančių tvenkinių ar patvenktų ežerų hidrotechninių statinių naudotojus.

82. HE savininkas ar valdytojas kartą per 3 metus savo lėšomis turi organizuoti šiuos kontrolinius matavimus:

82.1. įrengto specialiojo geodezinio tinklo punktų;

82.2. hidrometrinės matuoklės vandens lygio žymų (reikšmių) tikslumo patikros, atliekant matavimus nuo įrengto specialiojo geodezinio pagrindo, naudojant geodezinius prietaisus. Matavimai atliekami 0,01 m tikslumu. Skirtumas tarp įrengto specialiojo geodezinio punkto reikšmės ir hidrometrinėje matuoklėje pažymėtos reikšmės negali viršyti vieno centimetro;

82.3. vandens lygio tvenkinyje ar patvenktame ežere ir žemutiniame bjefe duomenų, registruojamų automatinėmis vandens lygio matavimo ir registravimo priemonėmis, ir hidrometrinėmis matuoklėmis matuojamų vandens lygių atitikties (leistina matavimų paklaida – ne daugiau kaip 2 cm);

82.4. žemutinio bjefo ŽVL, tekant gamtosauginiam vandens debitui (matavimai atliekami esant užžėlusiai vandens augalija vandentakio vagai ir esant švariai vagai (kurioje nėra vandens augalijos, ledo ir kitų trukdančių kliūčių vandeniui tekėti).

83. Kontrolinių geodezinių matavimų rezultatai turi būti įforminti laisvos formos akte, kurį pasirašo kontrolinius matavimus atlikę, geodezininko kvalifikacijos pažymėjimą turintys asmenys, ir saugomi 3 metus. Kontrolinių matavimų metu, vadovaujantis Vandens debito matavimo vandentakiuose metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. D1-313 „Dėl Vandens debito matavimo vandentakiuose metodikos patvirtinimo“, turi būti sudaryta (jei reikia) žemutinio bjefo debito kreivė. Debito kreivė gali būti sudaroma elektroniniu arba popieriniu formatu.

84. Tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechninio statinio naudotojas privalo turėti:

84.1. hidrotechninio statinio statybos techninius dokumentus (statinio techninį pasą, statinio techninį projektą);

84.2. taisykles, patvirtintas Apraše nustatyta tvarka;

84.3. naudojamo vandens kiekio registravimo žurnalą;

84.4. vandens lygio žemutiniame bjefe matavimų žurnalą;

84.5. hidrotechninio statinio techninės būklės vertinimo (apžiūrų, statinio ekspertizės) aktus;

84.6. kontrolinių matavimų aktus, vandens lygio ir debitų priklausomybės kreives.

85. Aprašo 84 punkte išvardyti dokumentai pateikiami pareikalavus aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnams, civilinės saugos pajėgų atstovams, atsakingiems už gelbėjimo ir neatidėliotinų darbų atlikimą, įvykių, ekstremaliųjų įvykių, ekstremaliųjų situacijų likvidavimą ir jų padarinių šalinimą ar statinių naudojimo priežiūrą vykdančioms pareigūnoms.

VII SKYRIUS

TVENKINIO IR JO TAISYKLIŲ PANAIKINIMO REIKALAVIMAI

86. Vandens įstatyme nustatytais atvejais, kai dėl nepalankių klimatinių sąlygų, netinkamai veikiančių ir (arba) neveikiančių hidrotechninių statinių yra sunykęs tvenkinys, kurį atstatyti netikslinga, ir (ar) jis panaikintas, tvenkinio ir (ar) hidrotechninio statinio (perteklinio vandens pralaidos) savininkas ar valdytojas, arba kai nėra tvenkinio taisyklių ar jas rengti neprivalu, – atitinkamos savivaldybės pagal tvenkinio vietą administracijos direktorius pateikia Aplinkos apsaugos agentūrai laisvos formos argumentuotą prašymą dėl tvenkinio pripažinimo nepaviršiniu vandens telkiniu ir šio tvenkinio naudojimo ir priežiūros taisyklių panaikinimo (toliau šiame skyriuje – prašymas) kartu su pagrindžiančiais dokumentais. Patvenkiamiems ežerams šio punkto nuostatos netaikomos.

87. Aplinkos apsaugos agentūra, per ne ilgesnį kaip 20 darbo dienų laikotarpį išnagrinėjusi gautą prašymą ir pateiktus dokumentus (prireikus, atlikusi patikrinimą vietoje kartu su Aplinkos apsaugos departamento pareigūnais, kurie surašo tvenkinio apžiūros ar patikrinimo aktą dėl tvenkinio taisyklėse nustatytų reikalavimų laikymosi), parengusi sprendimo dėl prašyme nurodyto tvenkinio pripažinimo nepaviršiniu vandens telkiniu ir šio tvenkinio taisyklių panaikinimo projektą (toliau – projektas), pateikia jį kartu su sprendimą pagrindžiančiais dokumentais derinti Nacionalinei žemės tarnybai (išskyrus atvejus, kai kreipiamasi dėl privataus ar savivaldybės patikėjimo teise valdomo valstybei nuosavybės teise priklausančio tvenkinio panaikinimo), savivaldybės, kurios teritorijoje yra naikintinas tvenkinys, savivaldybės administracijai (išskyrus atvejus, kai prašymą teikė savivaldybės administracijos direktorius dėl jos teritorijoje esančio tvenkinio panaikinimo), Georeferencinio pagrindo kadastro tvarkytojui – valstybės įmonei Žemės ūkio duomenų centrui, saugomos teritorijos direkcijai, atsakingai už atitinkamos saugomos teritorijos apsaugą, – jei tvenkinys ar jo hidrotechniniai statiniai patenka į saugomą teritoriją, Kultūros paveldo departamentui – jei tvenkinys ar susiję hidrotechniniai statiniai yra kultūros paveldo objekto teritorijoje, kultūros paveldo vietovėje ar jų apsaugos zonoje. Derinančios institucijos ne vėliau kaip per 20 darbo dienų turi suderinti projektą arba informuoti, kad atsisako jį derinti, nurodydamos argumentus.

88. Jei bent viena iš Aprašo 87 punkte nurodytų institucijų projekto nederina, Aplinkos apsaugos agentūra, įvertinusi pateiktus argumentus, ne vėliau kaip per 10 darbo dienų priima

motyvuotą sprendimą atsisakyti tenkinti prašymą pripažinti tvenkinį nepaviršiniu vandens telkiniu, nurodydama sprendimo apskundimo tvarką.

89. Gavus visų Aprašo 87 punkte nurodytų institucijų pritarimą, ne vėliau kaip per 10 darbo dienų Aplinkos apsaugos agentūra priima sprendimą dėl sunykusio ar panaikinto tvenkinio pripažinimo nepaviršiniu vandens telkiniu ir šio tvenkinio taisyklių panaikinimo ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo jo kopiją kartu su institucijų pateiktais derinimo raštais pateikia Aplinkos ministerijai, kurioje, remiantis pateiktais dokumentais, teisės aktų nustatyta tvarka rengiamas ir derinamas aplinkos ministro įsakymo dėl sunykusio ir (ar) panaikinto tvenkinio pripažinimo nepaviršiniu vandens telkiniu projektas.

90. Aplinkos ministrui priėmus įsakymą dėl sunykusio ir (ar) panaikinto tvenkinio pripažinimo nepaviršiniu vandens telkiniu, Aplinkos apsaugos agentūra pripažintą nepaviršiniu vandens telkiniu tvenkinį išregistruoja iš Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių kadastro, vadovaudamasi Upių, ežerų ir tvenkinių kadastro nuostatais, ir panaikina šio tvenkinio naudojimo ir priežiūros taisykles.

91. Aprašo 86 punkte nurodyti asmenys, kurie prašė tvenkinį pripažinti nepaviršiniu vandens telkiniu, arba jų įgalioti asmenys turi sutvarkyti sunykusio ar panaikinto tvenkinio teritoriją, jeigu joje yra hidrotechninių statinių (ar jų dalių) liekanų, – jas pašalinti per protingą laikotarpį, bet ne ilgesnį kaip 12 mėnesių.

92. Jei pripažinto nepaviršiniu vandens telkiniu tvenkinio hidrotechniniai statiniai registruoti Nekilnojamojo turto registre Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatyme nustatyta tvarka, hidrotechninio statinio savininkas ar valdytojas ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo aplinkos ministro įsakymo dėl sunykusio ir (ar) panaikinto tvenkinio pripažinimo nepaviršiniu vandens telkiniu priėmimo dienos turi kreiptis į Nekilnojamojo turto registro tvarkytoją dėl jo išregistravimo.

Tvenkinių ir patvenktų ežerų naudojimo
ir priežiūros tvarkos aprašo
1 priedas

(Tvenkinio ar patvenkto ežero naudojimo ir priežiūros taisyklių forma)

PATVIRTINTA
Aplinkos apsaugos agentūros
direktoriaus 20____m.
įsakymu Nr. _____

TVENKINIO _____ **UPĖJE**
(tvenkinio pavadinimas) (upės pavadinimas)
AR _____ **PATVENKTO EŽERO**
(ežero pavadinimas)

NAUDOJIMO IR PRIEŽIŪROS TAISYKLĖS

I SKYRIUS

BENDROJI INFORMACIJA APIE TVENKINĮ ARBA PATVENKTĄ EŽERĄ

1. Tvenkinio ar patvenkto ežero paskirtis _____
(rekreacijai, hidroenergetikai, akvakultūrai, drėkinimui ar kita).
2. Tvenkinio ar patvenkto ežero ir hidrotechninių statinių (HE, perteklinio vandens pralaidos, užtvankos, žuvų pralaidos, siurbinės ir kitų statinių) savininkas (-ai) _____.

- Tvenkinio ir (ar) patvenkto ežero ir jo hidrotechninių statinių įrengimo metai _____.
3. Tvenkinio ar patvenkto ežero ir hidrotechninių statinių (HE, perteklinio vandens pralaidos, užtvankos, žuvų pralaidos, siurbinės, vandens paėmimo įrenginių ir kitų statinių) naudotojai _____.
- (juridinio asmens pavadinimas, adresas, atsakingo fizinio asmens kontaktiniai duomenys (tel. / el. paštas))
4. Už tvenkinio ar patvenkto ežero ir jo hidrotechninių statinių priežiūrą atsakingi asmenys _____.
- (atsakingo (-ų) asmens (-ų) vardas, pavardė, kontaktiniai duomenys (tel. / el. paštas)).

II SKYRIUS

PAGRINDINIAI DUOMENYS APIE TVENKINĮ AR PATVENKTĄ EŽERĄ

5. Tvenkinio ar patvenkto ežero identifikavimo kodas Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių kadastre _____.
6. Tvenkinio ar patvenkto ežero adresas _____
(kaimas, miestas, seniūnija, savivaldybė).
7. Tvenkinys ar patvenktas ežeras yra / nėra saugomoje teritorijoje *(reikalingą pažymėti)* _____.
(saugomos teritorijos pavadinimas)
8. Tvenkinys ar patvenktas ežeras yra / nėra kultūros paveldo objekto teritorijoje, kultūros paveldo vietovėje ar jų apsaugos zonoje *(reikalingą pažymėti)* _____.
(kultūros paveldo objekto ir (ar) vietovės pavadinimas, kodas Kultūros vertybių registre).

9. Patvenktos upės pavadinimas ir identifikavimo kodas Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių kadastrė _____.

10. Užtvankos vieta _____ km nuo patvenktos upės žiočių.

11. Užtvankos koordinatės: x _____, y _____ LKS-94 koordinatinių sistemoje (įrašyti užtvankos ašies ir perteklinio vandens pralaidos ašies susikirtimo taško koordinatės).

12. Tvenkinio ar patvenkto ežero morfometrinės charakteristikos:

12.1. altitudės:

12.1.1. normalusis patvankos lygis (toliau – NPL) _____ m;

12.1.2. aukščiausiasis leistinas vandens lygis (toliau – AVL):

12.1.2.1. pagrindinis AVL _____ m (kai debito tikimybė _____ proc.);

12.1.2.2. kontrolinis AVL _____ m (kai debito tikimybė _____ proc.);

12.1.3. žemiausiasis leistinas vandens lygis (toliau – ŽVL) _____ m;

12.2. plotas:

12.2.1. kai NPL _____ ha;

12.2.2. kai kontrolinis AVL _____ ha;

12.2.3. kai ŽVL _____ ha;

12.3. bendras tūris:

12.3.1. kai NPL _____ tūkst. m³;

12.3.2. kai kontrolinis AVL _____ tūkst. m³;

12.3.3. kai ŽVL _____ tūkst. m³;

12.4. naudingas tūris _____ tūkst. m³;

12.5. naudingo tūrio sluoksnis _____ m;

12.6. tvenkinio ar patvenkto ežero (kai yra NPL):

12.6.1. ilgis _____ km;

12.6.2. maksimalus plotis _____ km;

12.6.3. vidutinis plotis _____ km;

12.6.4. kranto ilgis _____ km;

12.6.5. vidutinis gylis _____ m;

12.6.6. maksimalus gylis _____ m;

12.7. tvenkinio ar patvenkto ežero žemutiniame bjeje nustatyti vandens lygiai:

12.7.1. pagrindinis AVL _____, kai debito tikimybė _____ proc., kontrolinis AVL _____, kai debito tikimybė _____ proc.;

12.7.2. ŽVL tekant gamtosauginiam vandens debitui _____ m
(gali būti patikslintas atlikus kontrolinius matavimus kas 3 metus).

13. Tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechniniai statiniai:

13.1. pavadinimas _____;

(užtvanka, pylimas, perteklinio vandens pralaida, hidroelektrinė, siurblinė, žuvų pralaida, prieplauka ar kita);

13.2. hidrotechninių statinių vieta _____;
(kaimas, miestas, seniūnija, savivaldybė)

13.3. hidrotechninių statinių charakteristikos:

13.3.1. užtvanka:

13.3.1.1. keteros altitudė _____ m;

13.3.1.2. keteros iškilimas virš NPL _____ m;

13.3.1.3. pasekmių klasė pagal galimų avarių ir jų naudojimo sutrikimų padarinius _____;

13.3.1.4. maksimalus slėgio aukštis _____ m;

13.3.1.5. didžiausias aukštis _____ m;

13.3.1.6. ilgis palei keterą _____ m;

13.3.1.7. keteros plotis _____ m;

13.3.1.8. važiuojamosios dalies plotis _____ m;

13.3.1.9. šlaitų nuolydžiai: aukštutinio _____, žemutinio _____;

- 13.3.1.10. šlaitų tvirtinimo tipas: aukštinio _____, žemutinio _____;
- 13.3.2. perteklinio vandens pralaida:
- 13.3.2.1. tipas _____
- (šachtinė, slenkstinė be uždorių / su uždoriais, sifoninė, bokštinė, šliuzas reguliatorius ar kt.);
- 13.3.2.2. medžiaga _____;
- 13.3.2.3. pasekmių klasė pagal galimų avarijų ir jų naudojimo sutrikimų padarinius _____;
- 13.3.2.4. maksimalus slėgio aukštis _____ m;
- 13.3.2.5. pralaidos angos matmenys _____ m;
- 13.3.2.6. angų skaičius _____ vnt.;
- 13.3.2.7. nuvedamojo vamzdžio matmenys _____ m;
- 13.3.2.8. vamzdžių skaičius _____ vnt.;
- 13.3.2.9. debitas kontrolinio skaičiavimo atveju _____ m³/s;
- 13.3.2.10. tvenkinio ar patvenkto ežero išleidimo galimybė _____
- (ar yra dugno anga, jos matmenys);
- 13.3.3. hidroelektrinė (HE):
- 13.3.3.1. tipas _____;
- 13.3.3.2. maksimalus slėgio aukštis _____ m;
- 13.3.3.3. generatorių / turbinų tipas _____ / _____;
- 13.3.3.4. generatorių / turbinų skaičius _____ / _____ vnt.;
- 13.3.3.5. debitas, praleidžiamas per turbinas (maksimalus / minimalus) _____ / _____ m³/s;
- 13.3.3.6. vieno generatoriaus / vienos turbinos galingumas _____ / _____ kW;
- 13.3.3.7. bendras generatorių / turbinų galingumas _____ / _____ kW;
- 13.3.3.8. leistina generuoti galia _____ kWh;
- 13.3.3.9. tinklo, prie kurio prijungta HE, įtampa _____ V;
- 13.3.3.10. elektros energijos kiekis vidutinio vandeningumo metais _____ kWh;
- 13.3.4. vandens paėmimo įrenginiai:
- 13.3.4.1. tipas (konstrukcija) _____;
- 13.3.4.2. paskirtis _____;
- 13.3.4.3. vieno siurblio našumas _____ m³/s;
- 13.3.4.4. siurblių skaičius _____ vnt.;
- 13.3.4.5. bendras darbo siurblių našumas _____ m³/s;
- 13.3.4.6. vieno siurblio galia _____ kW;
- 13.3.4.7. bendra galia _____ kW;
- 13.3.5. žuvų apsaugos priemonės ir įrenginiai (išskyrus žuvų pralaidas) prie HE, siurblių ir kitų vandens ėmimo įrenginių:
- 13.3.5.1. tipas _____;
- 13.3.5.2. atstumas tarp strypų grotose _____ cm;
- 13.3.5.3. grotų pasvirimo kampas _____ laipsniais;
- 13.3.5.4. kitos charakteristikos _____;
- 13.3.6. žuvų pralaida:
- 13.3.6.1. tipas _____;
- 13.3.6.2. debitas, užtikrinantis žuvų pralaidos veikimą _____ m³/s;
- 13.3.6.3. maksimalus vandens pralaidumas _____ m³/s;
- 13.3.6.4. kitos pagrindinės charakteristikos atsižvelgiant į žuvų pralaidos tipą _____; (srovės greitis, išsklaidyta energija, baseinelių skaičius, bendras ilgis, kita);
- 13.3.7. kiti hidrotechniniai statiniai ir jų charakteristikos: _____.
14. Pagrindinės hidrologinės charakteristikos ties perteklinio vandens pralaida:
- 14.1. baseino plotas _____ km²;
- 14.2. metinis vandens nuotėkis:
- 14.2.1. vidutinis _____ tūkst. m³;
- 14.2.2. 80 proc. _____ tūkst. m³;

- 14.2.3. 95 proc. _____ tūkst. m³;
- 14.3. vidutiniai daugiamečiai vandens debitai:
- 14.3.1. Qvid. _____ m³/s;
- 14.3.2. Q80 % _____ m³/s;
- 14.3.3. Q95 % _____ m³/s;
- 14.4. maksimalūs pavasario potvynio vandens debitai:
- 14.4.1. Qvid. _____ m³/s;
- 14.4.2. Q10 % _____ m³/s;
- 14.4.3. Q5 % _____ m³/s;
- 14.4.4. Q1 % _____ m³/s;
- 14.5. maksimalūs poplūdžio vandens debitai:
- 14.5.1. Qvid. _____ m³/s;
- 14.5.2. Q10 % _____ m³/s;
- 14.5.3. Q5 % _____ m³/s;
- 14.5.4. Q1 % _____ m³/s;
- 14.6. minimalūs vasaros–rudens 30 sausiausių parų laikotarpio debitai:
- 14.6.1. Qvid. _____ m³/s;
- 14.6.2. Q80 % _____ m³/s;
- 14.6.3. Q95 % _____ m³/s;
- 14.7. minimalūs žiemos 30 sausiausių parų laikotarpio debitai:
- 14.7.1. Qvid. _____ m³/s;
- 14.7.2. Q80 % _____ m³/s;
- 14.7.3. Q95 % _____ m³/s;
- 14.8. nuotėkio pasiskirstymo per metus natūralaus reguliavimo koeficientas (φ) _____;
- 14.9. gamtosauginis vandens debitas _____ m³/s;
- 14.10. aukščiau ir žemiau esančių tvenkinių poveikis _____ tvenkinio ar patvenkto ežero darbo režimui;
- 14.11. tvenkinio ar patvenkto ežero poveikis žemiau ir aukščiau esančių tvenkinių darbo režimui; atstumas (m) iki aukščiau ir žemiau esančių tvenkinių.

III SKYRIUS TVENKINIO AR PATVENKTO EŽERO DARBO REŽIMAS

(darbo režimas normaliomis sąlygomis, žuvų neršto ir migracijos laikotarpiu, potvynių ir sausrų metu, jei yra HE – turbinų paleidimo / išjungimo režimas, kita aktuali informacija pagal Aprašo III skyriaus reikalavimus)

IV SKYRIUS TVENKINIO AR PATVENKTO EŽERO VANDENS NAUDOJIMO APSKAITA

(vandens lygio matavimai (periodiškumas, matavimo prietaisai, matavimo duomenų registravimo ir (ar) perdavimo būdas), vandens naudojimo apskaita (naudojamo vandens paskirtis, paimamo iš tvenkinio ar patvenkto ežero ir (ar) per hidrotechninius statinius praleidžiamo vandens kiekis, kita aktuali informacija pagal Aprašo VI skyriaus reikalavimus).

TVENKINIO AR PATVENKTO EŽERO NAUDOJIMO IR PRIEŽIŪROS TAISYKLIŲ PRIEDAI

Tvenkinio ar patvenkto ežero naudojimo ir priežiūros taisyklių priedai:

1. tvenkinio ar patvenkto ežero vietovės žemėlapis M 1:50 000;
2. tvenkinio ar patvenkto ežero, kurio plotas mažesnis kaip 500 ha, skaitmeninis batimetrinis planas M 1:2000, 1:5000 arba 1:10 000 LKS-94 koordinatinių sistemoje skaitmeninių vektorinių duomenų ESRI Geoduomenų bazės (*Personal Geodatabase*) arba *Shapefile*, arba CAD formatais (DWG / DXF), arba atitinkamo atviro kodo formatu;
3. tvenkinio ar patvenkto ežero, kurio plotas yra 500 ha arba didesnis, skaitmeninis batimetrinis planas M 1:10 000 LKS-94 koordinatinių sistemoje skaitmeninių vektorinių duomenų ESRI Geoduomenų bazės (*Personal Geodatabase*) arba *Shapefile*, arba CAD formatais (DWG / DXF), arba atitinkamo atviro kodo formatu;
4. tvenkinio ar patvenkto ežero ploto ir tūrio priklausomybės kreivė nuo vandens lygio;
5. tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechninių statinių išdėstymo schema (su pažymėta tvarkymo vieta);
6. hidrotechninių statinių planai (su pažymėtomis hidrometrinių matuoklių, specialiųjų geodezinių punktų įrengimo vietomis), jų išilginiai ir skersiniai pjūviai;
7. perteklinio vandens pralaidos (kitų hidrotechninių statinių, kuriais prateka vanduo) debito kreivės;
8. žemutinio bjefo debito (papildomai derivacinio arba apvedamojo kanalo, kai įrengta tokio tipo HE) priklausomybės nuo vandens lygio kreivė;
9. gamtosauginio vandens debito praleidimo kreivė (kartu nurodomas gamtosauginio vandens debito praleidimo būdas ir priemonės);
10. vandens lygio tvenkinyje ar patvenktame ežere matavimų žurnalas (gali būti pildomas informacinių technologijų priemonėmis);
11. vandens lygio žemutiniame bjefe matavimų žurnalas (gali būti pildomas informacinių technologijų priemonėmis);
12. paimamo (naudojamo) iš tvenkinio ar patvenkto ežero vandens kiekio registravimo žurnalas (gali būti pildomas informacinių technologijų priemonėmis);
13. tvenkinio ar patvenkto ežero vandens balanso skaičiavimai 50 proc. ir 95 proc. tikimybės vandeningumo metams;
14. Vandens lygio pokyčių poveikio žuvų ir vandens paukščių populiacijoms vertinimo programa (jeigu rengiama);
15. tvenkinio ar patvenkto ežero ir jo žemutinio bjefo krantų tvarkymo informacija (krantų stebėjimų periodiškumas ir metodai, priemonių prieš eroziją, užžėlimą ar uždumblėjimą sąrašas, ir/ar kita su priežiūros ir tvarkymo darbais susijusi aktuali informacija);
16. informacija apie tvenkiniui ar patvenktam ežerui nustatytą apsaugos zoną ir pakrantės apsaugos juostą ir jose taikomus ūkinės veiklos apribojimus; tvenkinio ar patvenkto ežero apsaugos zonoje ir pakrantės apsaugos juostoje esančių nuotekų išleistuvų koordinatės;
17. įrengto specialiojo geodezinio tinklo planas, specialiųjų geodezinių punktų duomenys (numeris, koordinatės (LKS-94), aukštis), specialiųjų geodezinių punktų aukščių nustatymo žiniaraštis ir valstybinio geodezinio punkto, su kuriuo susietas specialusis geodezinis tinklas, duomenys (numeris, koordinatės (LKS-94), aukštis);
18. informacija apie žuvų pralaidos veikimo režimą;
19. kontrolinių matavimų, atliktų _____ metais, patikslintas ŽVL, tekant gamtosauginiam debitui, m _____ (esant užžėlusiai vandentakio vagai) _____ (esant švariai vagai).

Tvenkinių ir patvenktų ežerų
naudojimo ir priežiūros tvarkos aprašo
3 priedas

(Tvenkinio ar patvenkto ežero vandens balanso skaičiavimų forma)

(tvenkinio pavadinimas) **TVENKINIO** _____ **UPĖJE**
ar
(ežero pavadinimas) **PATVENKTO EŽERO**

VANDENS BALANSO SKAIČIAVIMAI

Tvenkinio ar patvenkto ežero NPL..... m
Tvenkinio ar patvenkto ežero plotas..... ha
Bendras tūris..... tūkst. m³
Baseino plotas..... km²
Naudingas tūris tūkst. m³
Tikimybė..... %
Naudingo tūrio vandens sluoksnis m

Mėnesiai	Pritekėjimas		Nuostoliai, tūkst. m ³		Naudojimas, tūkst. m ³						Nuostoliai + naudojimas, tūkst. m ³	Vandens balansas, tūkst. m ³	Tvenkinio ar patvenkto ežero charakteristikos per mėnesį						Prateka į žemutinį bįją	
	Debitas (Q), m ³ /s	Tūris (W) tūkst. m ³	Išgaravimas	Filtracija	Aplinkosauginiams tikslams	Energetikai	Akvakultūrai (kai tvenkinys įrengtas upės vagoje ir naudojamas akvakultūros tvenkinių užpildymui)	Drėkinimui	Pramonei	Kitiems poreikiams			mėn. pradžioje		Paimama iš tvenkinio, tūkst. m ³	Kaupiamas tvenkinyje, tūkst. m ³	mėn. pabaigoje		Tūris (W), tūkst. m ³	Debitas (Q), m ³ /s
													Tūris (W), tūkst. m ³	VL alti tudė, m			Tūris (W), tūkst. m ³	VL alti tudė, m		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21

(Naudojamo vandens kiekio registravimo žurnalo forma)

TVENKINIO _____ **UPĖJE**
(tvenkinio pavadinimas) (upės pavadinimas)
ar
PATVENKTO EŽERO
(ežero pavadinimas)

NAUDOJAMO VANDENS KIEKIO REGISTRAVIMO _____ **ŽURNALAS**
(metai)

Matavimus atliko ir duomenis žurnale įrašė:

(pareigų pavadinimas)
(parašas)
(vardas ir pavardė)
(data)

Eil. Nr.	Vandens naudotojas	Sunaudota vandens, tūkst. m ³													Pastabos
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Iš viso	

(Vandens lygio tvenkinyje ar patvenktame ežere matavimų žurnalo forma)

TVENKINIO _____ UPĖJE
(tvenkinio pavadinimas) (upės pavadinimas)
ar
PATVENKTO EŽERO
(ežero pavadinimas)

VANDENS LYGIO MATAVIMŲ _____ ŽURNALAS
(metai)

Matavimus atlieka ir duomenis fiksuoja žurnale

(pareigų pavadinimas)
(parašas)
(vardas ir pavardė)
(data)

Mėnesio diena	Vandens lygis tvenkinyje ar patvenktame ežere, m											
	Mėnesiai											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

Tvenkinių ir patvenktų ežerų naudojimo
ir priežiūros tvarkos aprašo
6 priedas

(Vandens lygio žemutiniame bjefe matavimų žurnalo forma)

TVENKINIO _____ **UPĖJE**
(tvenkinio pavadinimas) (upės pavadinimas)
ar
PATVENKTO EŽERO
(ežero pavadinimas)

VANDENS LYGIO ŽEMUTINIAME BJEFE _____ **MATAVIMŲ ŽURNALAS**
(metai)

Matavimus atlieka ir duomenis fiksuoja žurnale

(pareigų pavadinimas)
(parašas)
(vardas ir pavardė)
(data)

Mėnesio diena	Vandens lygis žemutiniame bjefe, m											
	Mėnesiai											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

VANDENS LYGIO POKYČIŲ POVEIKIO ŽUVŲ IR VANDENS PAUKŠČIŲ POPULIACIJOMS VERTINIMO PROGRAMA

Programos dalys:

1. Įvadas (tyrimo tikslas, uždaviniai, kita svarbi informacija).
2. Tyrimo objektas ir metodai.
3. Tyrimo duomenų analizė ir rezultatai (tvenkinio ar patvenkto ežero vandens lygio svyravimų ir jų poveikio žuvims, vandens paukščiams vertinimas).
4. Vandens lygio pokyčių padaryto neigiamo poveikio žuvims ir vandens paukščiams (jei padarytas) kompensavimo dydžių apskaičiavimai:
 - 4.1. Žuvims padaryto neigiamo poveikio dėl vandens lygio pokyčių įtakos neršto sąlygoms dydis skaičiuojamas pagal formulę:

$$N = 0,025 \times S \times P \times q_2,$$

kur:

N – padaryto neigiamo poveikio žuvims dydis (Eur);

S – dėl vandens lygio kaitos, viršijančios 0,1 m per parą žuvų neršto laikotarpiu, neigiamai paveiktas tvenkinio dalies plotas (ha) nustatomas pagal tvenkinio ploto ir vandens lygio priklausomybės kreivę;

P – žuvų produktyvumas tvenkinyje (kg/ha), nustatytas atlikus aplinkos būklės tyrimus;

q_2 – padarytos žalos žuvų ištekliais apskaičiavimo bazinis įkainis (Eur/kg), patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. D1-27 „Dėl Vidaus vandenyse padarytos žalos žuvų ištekliais apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

4.2. Vandens paukščiams padaryto neigiamo poveikio dėl vandens lygio pokyčių žuvus dėtims lizduose dydis skaičiuojamas pagal formulę:

$$PK = \Sigma [BL \times \check{Z}L],$$

kur:

PK – padaryto neigiamo poveikio vandens paukščiams dydis (Eur);

BL – padarytos žalos žuvus tam tikros paukščių rūšies dėčiai (prilyginama sunaikintam paukščio lizdui) dydis (Eur), kuris apskaičiuojamas pagal Saugomoms rūšims ir jų buveinėms padarytos žalos apskaičiavimo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. D1-621 „Dėl Saugomoms rūšims ir jų buveinėms padarytos žalos apskaičiavimo metodikos patvirtinimo, atitinkamos rūšies paukščiui nustatytą bazinį tarifą dauginant iš koeficiento 2;

$\check{Z}L$ – tam tikros vandens paukščių rūšies žuvusių dėčių lizduose skaičius.

Dėl vandens lygio svyravimų žuvusių tam tikros vandens paukščių rūšies dėčių lizduose skaičius apskaičiuojamas pagal formulę:

$$\check{Z}L = \Sigma [(PP \times PN) / 100 \%],$$

kur:

$\check{Z}L$ – nuo vandens lygio svyravimų žuvusių tam tikros paukščių rūšies dėčių lizduose skaičius;

PP – tam tikros paukščių rūšies vietinės perinčios populiacijos dydis (perinčių porų skaičius);

PN – tam tikros paukščių rūšies dėčių, žuvusių lizduose dėl vandens lygio svyravimų, dalis rūšies vietinėje perinčioje populiacijoje (procentais), priklausanti nuo vandens lygio konkretaus pokyčio reikšmės;

$PP \times PN/100 \%$ – sumos dėmuo, skirtas atskirai vandens lygio pokyčio reikšmei (pvz., $>0,1$ m, $<0,2$ m, $>0,2$ m, $<0,3$ m, $<\dots>0,5$ m) dėmenų skaičius lygus skirtingos amplitudės vandens lygio pokyčių skaičiui, bet ne bendram visų pokyčių skaičiui (imama tik po vieną skirtingos svyravimų amplitudės atvejį, neskaičiuojant likusių tos pačios svyravimų amplitudės atvejų).

5. Tyrimo išvados.

ŽUVŲ PRALIDOS EFEKTYVUMO VERTINIMO METODIKA

1. Žuvų pralaidos efektyvumo vertinimo metodika (toliau – Metodika) taikoma vertinant žuvų pralaidos efektyvumą atsižvelgiant į galimybes žuvims migruoti per migracijos kliūtį (užtvanką).

2. Žuvų pralaidos efektyvumas nustatomas pagal migruojančių žuvų, sėkmingai įveikusią užtvanką, kiekį, išreikštą procentais.

3. Žuvų pralaidos efektyvumo tyrimai atliekami 1 kartą per žuvų migracijos laikotarpį, nustatytą Tvenkinių ir patvenktų ežerų naudojimo ir priežiūros tvarkos aprašo (toliau – Aprašo) 48 punkte.

4. Žuvys ženklinimui turi būti sugautos žemiau žuvų pralaidos. Rekomenduojamas upės ruožo ilgis – ne daugiau nei 50 kartų didesnis nei vidutinis upės plotis žemiau žuvų pralaidos. Pasrovinės migracijos pro hidroelektrines (toliau – HE) stebėsenos metu žuvys turi būti sugautos aukščiau patvankos zonos. Paženklintos žuvys turi būti paleidžiamos jų sugavimo vietoje.

5. Žuvų pralaidos efektyvumui nustatyti reikalinga sužymėti ne mažiau kaip 20 vienetų migruojančių žuvų, jei žuvų pralaida yra upinės nėgės apsaugai svarbioje teritorijoje – ir 10 upinių nėgių. Žuvų pralaidos efektyvumui nustatyti lašišinėse ir potencialiai lašišinėse upėse ne mažiau kaip 50 proc. sužymėtų žuvų turi sudaryti migruojančios lašišinės žuvys (Baltijos lašiša, šlakys, margasis upėtakis, kiršlys). Kitose upėse žuvų pralaidos efektyvumui nustatyti rekomenduojama pasirinkti gausiausiai migruojančias žuvų rūšis.

6. Žuvų pralaidos efektyvumo stebėsenos metu žuvys turi būti sugautos naudojant mažiausiai traumuojančius žvejybos įrankius ir metodus (gaudykles, bradinius, naudojant elektros žūklės metodą). Ženklinamos tik sveikos, nesužalotos žuvys. Žuvų būklė vertinama vizualiai. Rekomenduojama visas ženklinamas žuvis nufotografuoti.

7. Žuvys turi būti ženklinamos esant ne aukštesnei kaip 18 °C vandens temperatūrai žymekliais, kurių svoris neturi viršyti 2,5 proc. ženklinamos žuvies svorio.

8. Turi būti taikomi tokie žuvų pralaidų stebėsenos metodai, kurie leistų užtikrinti patikimą žuvų pralaidos efektyvumo rodiklių nustatymą.

9. Žuvų pralaidos efektyvumui įvertinti turi būti nustatomi šie rodikliai:

9.1. žuvų pralaidos patrauklumas (E_{pat});

9.2. žuvų pralaidos (žuvitakio) pralaidumas (E_{pr});

9.3. bendras žuvų pralaidos efektyvumas (E_{ef}).

10. Skaičiuojant Metodikos 9 punkte išvardytus rodiklius, taikomas ženklinimo poveikį įvertinantis koeficientas (C). C koeficiento vertės, nustatomos atskiroms žuvų grupėms, atsižvelgiant į žymeklių tipą ir svorį, pateikiamos Aprašo 9 priedo 1 lentelėje.

11. C koeficientas turi būti mažinamas:

15 proc. – upėse, kurių baseino plotas aukščiau tiriamos žuvų pralaidos yra <100 km²;

10 proc. – upėse, kurių baseino plotas aukščiau tiriamos žuvų pralaidos yra 100–250 km²;

5 proc. – upėse, kurių baseino plotas aukščiau tiriamos žuvų pralaidos yra 250–500 km²;

10 proc. – jeigu žemiau tiriamos žuvų pralaidos yra dar viena žuvų pralaida;

20 proc. – jeigu žemiau tiriamos žuvų pralaidos yra ne viena žuvų pralaida.

12. C koeficiento mažinimas sumuojamas, jeigu atitinka kelias Metodikos 11 punkte išvardintas mažinimo sąlygas.

13. Žuvų pralaidos patrauklumas apskaičiuojamas pagal formulę:

$$E_{pat}=100 \times N_i/(N_m \times C),$$

kur:

E_{pat} – pralaidos patrauklumas (proc.);

N_i – paženklintų žuvų skaičius, registruotas žuvų pralaidos įėjime (vnt.);

N_m – paženklintų žuvų, atplaukusių iki užtvankos, skaičius (vnt.);

C – koeficientas ($0 < C \leq 1$).

Laikoma, kad žuvis atplaukė iki užtvankos, jei ji užfiksuota upės ruože arčiau nei per 3 upės plotčius žemiau užtvankos.

Jei E_{pat} reikšmė viršija 100 proc., ji prilyginama 100 proc.

14. Žuvų pralaidos pralaidumo rodiklis apskaičiuojamas pagal formulę:

$$E_{pr} = 100 \times N_{is} / (N_i),$$

kur:

E_{pr} – žuvitakio pralaidumas (proc.);

N_i – paženklintų žuvų, registruotų žuvų pralaidos įėjime, skaičius (vnt.);

N_{is} – paženklintų žuvų, perplaukusių žuvų pralaidos išėjimą, skaičius (vnt.);

15. Bendras žuvų pralaidos efektyvumas apskaičiuojamas pagal formulę:

$$E_{ef} = 100 \times N_a / (N_m \times C),$$

kur:

E_{ef} – žuvų pralaidos efektyvumas (proc.);

N_m – paženklintų žuvų, atplaukusių iki užtvankos, skaičius (vnt.);

N_a – paženklintų žuvų, tęsiančių migraciją aukščiau migracijos kliūties, skaičius (vnt.);

C – koeficientas ($0 < C \leq 1$).

Laikoma, kad žuvis atplaukė iki užtvankos, jei ji fiksuota upės ruože arčiau kaip per 3 vidutinius upės plotčius iki užtvankos.

Laikoma, kad žuvis tęsia migraciją aukščiau migracijos kliūties, jei ji registruota aukščiau patvankos zonos.

Jei E_{ef} reikšmė viršija 100 proc., ji prilyginama 100 proc.

Pasrovinės žuvų migracijos pro HE stebėsenos metu vertinamas tik bendras pasrovinės migracijos efektyvumas, kuris apskaičiuojamas pagal formulę:

$$PE_{ef} = 100 \times N_z / (N_m \times C),$$

kur:

PE_{ef} – pasrovinės migracijos pro HE efektyvumas (proc.);

N_m – paženklintų iki užtvankos atplaukusių žuvų skaičius (vnt.);

N_z – paženklintų žuvų, tęsiančių migraciją žemiau migracijos kliūties, skaičius (vnt.);

C – koeficientas ($0 < C \leq 1$).

Laikoma, kad žuvis tęsia migraciją žemiau migracijos kliūties, jei ji registruota didesniu nei 50 vidutinių upės plotčių atstumu žemiau patvankos arba upės, kurioje yra HE, žiotyse.

Pasrovinės žuvų migracijos stebėsenos metu C koeficientas mažinamas tik remiantis upės baseino plotu.

16. Žuvų pralaidos efektyvumo vertinimo kriterijai pagal nustatytus rodiklius pateikiami Aprašo 9 priedo 2 lentelėje.

17. Žuvų pralaida vertinama kaip efektyvi, jeigu visi Aprašo 9 priedo 2 lentelėje nurodyti rodikliai įvertinami gerai.

ŽUVŲ PRALAIIDOS EFEKTYVUMO VERTINIMO METODIKOJE NAUDOJAMŲ RODIKLIŲ VERTĖS IR KRITERIJAI

1 lentelė. C koeficiento nustatymo lentelė

Eil. Nr.	Žuvų grupės	Žymeklių tipas	Žymeklių svoris proc. nuo ženklinamos žuvies svorio	C koeficiento vertė
1.	Lašišinės žuvys	Išoriniai	<1	0,98
2.			1–2,5	0,95
3.		Vidiniai	<1	0,95
4.			1–2,5	0,92
5.		Implantuojami į pilvo ertmę	<1	0,90
6.			1–2,5	0,88
7.	Kitos žuvys ir nėgės	Išoriniai	<1	0,95
8.			1–2,5	0,92
9.		Vidiniai	<1	0,92
10.			1–2,5	0,90
11.		Implantuojami į pilvo ertmę	<1	0,88
12.			1–2,5	0,85

2 lentelė. Žuvų pralaidos efektyvumo vertinimo rodikliai ir jų kriterijai

Eil. Nr.	Žuvų grupės	Vertinimo rodiklis	Rodiklio vertinimo kriterijai (vertė proc.)	Rodiklio įvertinimas
1.	Lašišinės žuvys	Žuvitakio patrauklumas	>75	Geras
2.			50–75	Vidutinis
3.			<50	Blogas
4.		Žuvitakio pralaidumas	>90	Geras
5.			75–90	Vidutinis
6.			<75	Blogas
7.		Bendras žuvitakio efektyvumas	>75	Geras
8.			50–75	Vidutinis
9.			<50	Blogas
10.	Kitos žuvys ir nėgės	Žuvitakio patrauklumas	>75	Geras
11.			50–75	Vidutinis
12.			<50	Blogas
13.		Žuvitakio pralaidumas	>75	Geras
14.			50–75	Vidutinis
15.			<50	Blogas
16.		Bendras žuvitakio efektyvumas	>50	Geras
17.			30–50	Vidutinis
18.			<30	Blogas

1.
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas
Nr. [33](#), 1999-01-29, Žin., 1999, Nr. 16-425 (1999-02-12), i. k. 099301MISAK00000033
Dėl Leidimų vandens lygiui keisti tvenkiniuose ir užtvenktuose ežeruose išdavimo taisyklių patvirtinimo
2.
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas
Nr. [D1-309](#), 2004-06-03, Žin., 2004, Nr. 96-3563 (2004-06-19), i. k. 104301MISAK00D1-309
Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos 1995 m. kovo 7 d. įsakymo Nr. 33 "Dėl tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipinių taisyklių" pakeitimo
3.
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas
Nr. [D1-415](#), 2006-09-13, Žin., 2006, Nr. 101-3915 (2006-09-23), i. k. 106301MISAK00D1-415
Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos 1995 m. kovo 7 d. įsakymo Nr. 33 "Dėl Tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipinių taisyklių" pakeitimo
4.
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas
Nr. [D1-668](#), 2007-12-07, Žin., 2007, Nr. 133-5408 (2007-12-18), i. k. 107301MISAK00D1-668
Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos 1995 m. kovo 7 d. įsakymo Nr. 33 "Dėl Tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipinių taisyklių" pakeitimo
5.
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas
Nr. [D1-89](#), 2011-01-27, Žin., 2011, Nr. 16-758 (2011-02-08), i. k. 111301MISAK00D1-89
Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos 1995 m. kovo 7 d. įsakymo Nr. 33 "Tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipinės taisyklės LAND 2-95" pakeitimo
6.
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas
Nr. [D1-779](#), 2011-10-06, Žin., 2011, Nr. 124-5888 (2011-10-15), i. k. 111301MISAK00D1-779
Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos 1995 m. kovo 7 d. įsakymo Nr. 33 "Tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipinės taisyklės LAND 2-95" pakeitimo
7.
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas
Nr. [D1-287](#), 2013-04-24, Žin., 2013, Nr. 44-2194 (2013-04-30), i. k. 113301MISAK00D1-287
Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos 1995 m. kovo 7 d. įsakymo Nr. 33 "Tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipinės taisyklės (LAND 2-95)" pakeitimo
8.
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas
Nr. [D1-558](#), 2013-07-19, Žin., 2013, Nr. 83-4173 (2013-07-30), i. k. 113301MISAK00D1-558
Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos 1995 m. kovo 7 d. įsakymo Nr. 33 "Dėl Tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipinių taisyklių (LAND 2-95)" pakeitimo
9.
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas
Nr. [D1-228](#), 2014-03-04, paskelbta TAR 2014-03-04, i. k. 2014-02535
Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos 1995 m. kovo 7 d. įsakymo Nr. 33 „Tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipinės taisyklės (LAND 2-95)“ pakeitimo
10.
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas
Nr. [D1-620](#), 2015-08-31, paskelbta TAR 2015-08-31, i. k. 2015-13244
Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos 1995 m. kovo 7 d. įsakymo Nr. 33 "Dėl Tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipinių taisyklių (LAND 2-95) patvirtinimo“ pakeitimo
11.
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas
Nr. [D1-479](#), 2016-07-07, paskelbta TAR 2016-07-07, i. k. 2016-19377

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos 1995 m. kovo 7 d. įsakymo Nr. 33 „Dėl Tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipinių taisyklių (LAND 2-95) patvirtinimo“ pakeitimo

12.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-489](#), 2018-06-11, paskelbta TAR 2018-06-11, i. k. 2018-09716

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos 1995 m. kovo 7 d. įsakymo Nr. 33 „Dėl Tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipinių taisyklių (LAND 2-95) patvirtinimo“ pakeitimo

13.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-179](#), 2019-03-26, paskelbta TAR 2019-03-27, i. k. 2019-04685

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos 1995 m. kovo 7 d. įsakymo Nr. 33 „Dėl Tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipinių taisyklių (LAND 2-95) patvirtinimo“ pakeitimo

14.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-412](#), 2022-12-19, paskelbta TAR 2022-12-19, i. k. 2022-25844

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1995 m. kovo 7 d. įsakymo Nr. 33 „Dėl Tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipinių taisyklių (LAND 2-95) patvirtinimo“ pakeitimo

15.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-213](#), 2023-06-23, paskelbta TAR 2023-06-23, i. k. 2023-12609

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1995 m. kovo 7 d. įsakymo Nr. 33 „Dėl Tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipinių taisyklių (LAND 2-95) patvirtinimo“ pakeitimo